

**TRUTH
CENTERED
TRANSFORMATION**

MODULE

**AKILOCOKINET
ALOKIDING NGUNA
AKIRE**

ATUTUBET

ACUMBI KA AKICA EKITAABO A EKETATAMAN

Akilocokinet anguna akire—Atutubet: Acumbi ka Akica ngina a 4. Copyright ©2019 Reconciled World, Phoenix, Arizona, United States of America. www.reconciledworld.org

Eyakaun ka itolomunitae etic lo anacamun angina a Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 licence. Ikicamakino ka ikisimukekinitae akokar etic ka akitatamun, akorar ka akiropor alorot alo:

Akiteyenikin – Itemokino kiteyenu etic anakimorikinit ngakiro nu: Copyright © 2017 Itolomunit Reconciled World (www.reconciledworld.org) anacamunet a Creative Commons Attribution–ShareAlike 3.0 license. Anguna ka ariamunia nguna alalak, taanyu www.creativecommons.org.

Nyerae nguna egyelanario – Nyemaikina iyong kisitiya etic lo anguna ka amucurusoo.

Ani kicamit iyong akijulakin etic lo nangajep kus, kitaanyik info@tctprogram.org.

Ngakiro daadang nguna ke Ebaibul mati acepaki itoodiunitae alo Baibul angolo Ebusan, New International Version®, NIV®. Copyright ©1973, 1978, 1984, 2011 by Biblica, Inc.TM. Ingitakinitae acamunet aneni a Zondervan. All rights reserved worldwide. www.zondervan.com The “NIV” ka “New International Version” ikes trademarks ngulu igirir alotooma United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc.TM

Eringa iyong nyegeikina

Asubanakin anguna ka Akitatam

1. Tosyom acoikinit **Ekitaabo a Eketataman**, ngarwa nguna alalak erae kipedori, kisileerek kori kigirana nawa ngakiro nguna ikitatamunete iyong nguna apolok.
2. Toripik **ngatameta nguna apolok**, alotooma nginakitatamet toyenu nguna emaikina ngikasyomak toyenut anakitatamet.
3. Tosyom **ngikekya ka ngingaeta** ngulu itoodiunitae aloBaibul ekingaren.
4. Kisieme ka toanyu **aluboro** iitana alotooma ngina kitatamet ka kitolom ngakaritasia angitorubei (ngunakorakina) lokasiomak anakitatamet.
5. Toyenunite ejok ebe isiemeono iyong **nginakitatamet** (ngabolyasio nguna egelegelya, ngipicae ka ngitorubei) ipedori iyong akisisa ke ekal kon.
6. Yaa apaki anguna ka **akilip** neni ka Akuj asubakin Ngikasyomak ikotere iirariata nguna ecamit Akuj ikes kibiut ka ikingarak iyong dang kitatam ngakiro ejok. Totamunite ebe erae alotooma agogong ngina ka Akuj bon ikinyanyunia iwon ngitunga ibelekinosi.

Ekitaabo a Ekitataman

Ngatameta nguna apolok ka Ngiboro: Egeikini ngina kitatamet atutubet ana.

1. **Ngatameta nguna Apolok** – Eya ngatameta nguna apolok tooma nginakitatamet nait emaikina iyong akingitakin bon erae kitamakinit ebe keyenunito kire ngikasyomak ngatameta nguna apolok kidau akitatamet kon. Yaa apaki aburor ngakitatameta nguna apolok anginapaki anguna ka akingarakina ikes totamunito.
2. **Ngiboro** – Imarunitae nguluboro iitana anginakitatamet, imoriyarito lu; Ngitorubei ka ngakaritasia nguna einanakinio Ngikasyomak. Itoodiunio nu anapaki angina isititaere ikona a:
 - a. Igirakinitae ikona - **EKITAABO ANGIKASYOMAK.**
 - b. Igirakinitae ikona - **NGITORUBEI.**

Ngitorubei

Eya Ngitorubei ngulu ke ekitaabo a Eketataman natutubet ace ngina egelaana kitolom ka tosubak ikes lopite ngolo itoodiunitae alotorubei alongaeta kec.

Ekitaabo Agikasyomak

Anipa keriamunit atukot kon ekitaabo angikasyomak ngolo ilelebiara, angun, kitolom kori kiguru ngakaritasio ngace ikotere eriamunia nginitungnanan ngina keng bon alotooma ngingaeta nguluyaarei ngulu eya nadaunet ke Ekitaabo a Eketataman:

1. Akitatamet 6: Akiloun Asecit – Akaritas ngina ka Asecit angina eyakaunun anginapaki
2. Akitatamet 7: Akaritas kang ngina ka ayeunet angina ka akijaanakin

Akitatamet 1: Acumbi ka Akica

Ngatameta nguna Apolok:

- Ikwa acumbi, emaikina yau akiyar yok akilocokinet kiding yok ka natuketa yok.

Ngiboro:

- Etorube: 'Nyapedori ayong akitiya Emara!' Abolya (iitana ngakaritasia ngauni)
- Ibore ngini iwuakinitae acumbi, akijiko
- Ekitabo a Ngikasyomak: Ngiemuto ngulu euruwaka 3

Akisileerekin: Acumbi

Etic anatukot angina alalan

Nguna ke ekarikon: Kikeu ibore ngini iwuakinitae acumbi kori kisirimo acumbi ngin toanyut ngitunga

- Nyo ibore en?
- Nyo isitiyaere inges? *Akingadaa nyemunaar, akiyatakinia abobou, akitesegunia, aliunia.*

Erae acumbi ibore ngini iitana ka torae ibore ngini ajokan ngini itojokuni nginibore! Iitana acumbi anguna angawati yok, nyikipedori iwon akiyar emam inges.

Abu Yesu kirwor anguna ka Acumbi ikwa emacar angulu erae ngikristayon. Ikicamit iwon nakwarina aanyun epite ngolo emaikina iwon oyakaunotor ikwa acumbi neni angatuketa yok. Ogeikisi aanyun ngakigireta nguna ke ebaibul anguna ka ariamunia nguna abu Yesu tolim anguna ka Acumbi..

Irae Iyes Acumbi

EKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

Tosyoma Mateo 5:13: 'Irakasi iyes acumbi ngina a akwap, nai ani kepyaniar acumbi, itosasamunio nabo inges ikwaani? Eruwor ibore kongin, angun, ebukoryo kinga kipudata ngitunga.'

Anakigiret ana, irworo Yesu lokewuapak Keng. Angina ikirakar iwon ngikewuapak Keng, ikisirwori Inges iwon dang. Anapaki a Yesu, erae acumbi ibore ngini ikinyomitae nooi ka iricitae erae ngini itopolotoi nooi, iteyenunit Yesu ngikasyomak Keng ebe erae ikes ngulu ikinyoma akilo.

Toruworos ikwa Acumbi

Arae ka Erae Acumbi ngina ikinyoma anerae erae ibore ngini epol isitiyao. Anakisikwanikin iwon ka Acumbi, ikitatami iwon Yesu ebe ikirae iwon ngulu ikikinyoma anatuketa yok. Isileereunit Inges ebe epedorio ka eruworoi iwon ikwa Acumbi.

ETIC ANATUKOT ANGINA ALALAN (*Kisitiya* **ETORUBE**: **ABOLYA** 'Nyapedori ayong akitiya emara!')

Iitana: Elope eedukan 1, Ngikagyelak 2, Ngiboro ngulu egyelanario – ngimare, ekidikidi.

Akibois: Egyelanari elope a edukan ngikinyom keng, tolot ekagyelanaran anguna ka agyelunia ngikinyom.

Ekgayelan 1: (*tolot tooma lodukan*) Ejok a! Acamit ayong akigyel ngikinyom ngidi, ngiyai lu?

Elope edukan: Ee, alakara abunore.

(Ipimakini elope ngikinyom etiyae ngolo iitanit ikagyelan ido totac ka kinyakak ngisilinga ngulu ideun alocenygi neni aikagyelan angini a 1.)

Ikagyelan 1: *(torotok imari ngisilinga ngulu enyakakinio)* Erae na abaati kang nakwarina! Ekenyakak ayong ilope a edukan ngisilingaealalak. Nyipeitunganan ngini nyesiomit nyeyeni inges tari ngina erae akimar ngisilinga; Aaai!! *(torotok ikagyelan ngini a 1).*

Ikagyelan 2: *(torotok lodukan)* Aalo, abunit ayong akigyel ngikinyom, kipimakinae ka totac ikigyelan ngini a 2; kinyakak elope a edukan ecenygi neni aikagyelan angini a 2. *(kinyakak elope a edukan ecenygi neni aikagyelan angini a 2.)*

Ikagyelan 2: *(torotok imari ngisilinga ngulu enyakakinio)* Oo meere! Akainaki ayong ilope a edukan ngisilinga ngulu alalak. Ediakarit inges ka ebili inges amucurusoo keng alopote alo.

Ikagyelan 2: *(tobongo lodukan)* Kitimoe. Ikiinaki iyong ayong ngisilinga ngulu alalak alocenygi. *(kinyaka ngisilinga ngulu ideuna).*

Alakara neni kon nooi. Nyerikakinit ayong esukul ka nyayeni akitiya emara ejok. Eyaunito nu neni kang atyonis anamucurusoo kang. Kerae opedorite ayong akitiya emara ejok.

Ikagyelan 2: Ee, inges atyonis. Iyeni iyong ani kire kicamit iyong akisisa, apedori ayong akitatam iyong ejok emara ikotere itojokuni iyong amucurusoo kon.

Ilope a edukan: Alalakara ayong nooi! Alelyani ayong angina ibunio iyong nakwarina.

- Nyaani ngini abu kitiya ikwangina emaikina ekristayot kitiya? *Ikagyelan ngini a 2.*
- Arae ikagyelan ngini a 2 ngini eyookino. Alirot ece ngolo abunio ikagyelan ngini a 2 kitiyaa ikwa ekirstayot?
 - *Abu inakin akingarakin akitojokun apedor ngina aikagyelanaran alotooma emara.*
 - *Abu toanyu akiitanit ka akitiya anguna ka akitojokunia eyakae.*

EKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

Anatutubeta anguna alunyarosi aponi iwon kisisaunae epite ngolo epedorere ka emaikina kitojokunere akiyar yok anakiwuapit ngirotin ngulu ka Akuj. Ikiyanyu tokona iwon a lotic alo ka anakigireta anguna ke eBaibul ebe elosikinitoe anakiyar yok erae ayaun akibelekinet aneni ikiya iwon ka natuketa yok. Ani iyatakinio acumbi ejokuni akimuj. Ani ikilosu iwon natuketa emaikina iwon etojokutu eyakae angiboro angulu eyakasi neni iboiyere iwon.

Ikiyait iwon ngapakyo daadang anatuketa yok anginakolongit. Apolou anu ebe eyakare iwon arerengu ngina ka aruwor ikwa Acumbi neni angatuketa yok. Epedorete nguna ikitiyae iwon anginakolongit ebi nyepolok nait ikwa acumbi, epedori ibore ngini edit ayaun akilocokinet ngina apolon.

ETIC ANATUKOT ANGINA CICI

Anatuketa a 3 kori a 4 tomara ngidirotin ngulu iyenete iyes ka ngitunga ngulu angatuketa kus. Alipite ipedoriata iyes aruwor ikwa Acumbi alongaren kec – akituruwor kec ngina ajokan?

AKITEYENIKIN ATUKOT NGINA ALALAN

Nguna ke Ekarikon: *Toting akijiko ngina ka Acumbi.*

Kingit, 'Eyai idio ngini ecamit akinyam acumbi na ngina eyai nakijiko na a?' *(emam!)*

Kire emam! Erae Acumbi ngina emaikina kielakinae tooma. *(Kitoodik anakielakin acumbi nasaani, nabakuli kori lomesa.)*

litana iwon daadang otamunito nguna akire nguna epataka nu, emaikina acumbi kielakinae. Ani kikiyakaunor iwon aminakina yok bon angilopeyek ka nabo dang itoodiunito amnina neni angulu eya lokanisa (lopote ngolo eyakar Acumbi nakijiko). Nyikirae iwon ngulu ikiwuapit akiciket ngina ka Amina ka Akuj ngulu (ikwa-kiyelak). Totamak neni iitanitere Acumbi. litana nooi aloboro angulu sek eyakatar Acumbi a? (Emam!). Emaikina Acumbi ngina ka akiyar yok kielakinae neni angulu nyitasasamunitae sek -nooi neni angulusek eringa nyenupa.

Ani pa kitojoku akiyar yok ngiboro anguna angulu ikiya ka iwon, nyikiyari kire akiyar ngina ka akristianu ngina elosikinit Yesu anguna yok.

Akica

EKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

Erae Akica ibore ngini esyaunan ngini abu Akuj tosub kedau asubakin nakuj ka akwap, lopite ngolopei nyepedoritere iwon akiyar emam acumbi, pa kepedoritae iwon dang akiyar emam akica. Erae akica ngina iitana nooi anguna ka akiyar yok.

- Nyaanu nguna itiyae Akica?
 - *Ikiinakini akiyar itoodiuni eyakae angirangi ka akibuses, itoodiuni ngiboro ngulu aronok.*
- Totamak erae kerae tomam akica, kemam akica ngina ka alait, emam akica ngina ke elap, ikokini Akiyar ai?
 - *Emam ibore ngini epolouni.*
 - *Pa kikipedorit iwon aanyun jik tari ngina erae amita apei alongaren yok.*

Osyoma Yoona 8:12

- Ngae erae Akica ngina ka Akwap?
 - *Yesu*
- Nyaanu nguna etakanunete ikiwuapakini iwon Yesu?
 - *Nyikitori iwon nakirionut, nyikimudukani iwon, ikipedorit iwon aanyun neni ikilos.*
 - *Ikiyakaunor iwon akica ngina ka akiyar, ikiyari iwon akiyar ngina ke etau ka ikipoloe.*

Ebala Yesu ebe, erae Inges Akica ngina ka akwap ka ikipedorit iwon ayakaunor Akica na anakiwuapit Inges.

Osyoma Mateo 5:14–16.

- Ngae erae akica ngina ka akwap anakigiret ana?
 - *Ngikewuapak Keng—ikes iwon!*
- Nyaanu nguna ebala Yesu iitana iwon etiyata anguna ka ‘Acaunia Akica’?
 - *Ngiticicio ngulu ajokak*
- Ngina angae akica?
 - *Anguna a daadang alokai, ngitunga daadang*
- Alopote a Yesu, nyaanu nguna etakanunete, ngina ikicaiki iwon akica ngina anguna akire?
 - *Eanyuwarete ngulu ngiticisio yok ngulu ajokak ka Papa yok ngolo anakuj, inakis akituruun neni ka Akuj.*

Ainaki Akuj ekanisa (ikwa akitoodikinet Ngikristayon) etic ngolo egelaana anakwap, aruwor Akica! Abu Yesu kikobu Akica ngina ka Amina Keng neni angikewuapak Keng. Kemam Ekanisa emam akica ace, eyakaun akirionut bon. Nginapaki eseuniata ngitunga ngulu ka Akuj awoun Akica kec, eesikinete ikes ngatuketa kec anakirionut. Ani kemam akica ngina ka akiyar, emamukaun akigyeno anguna ka atukot yok.

Ngiemuto ngulu ka Acumbi ka Akica Angikanisae

ETIC ANATUKOT ANGINA CICI

Nguna ke Ekarikon: Totyakatyaka ngatuketa 3. Emaikina toyai ikasyoman ipei anginatukot. Inaki nginatukot tosiom EPEI aloemuto alotooma ekitaabo a Ngikasyomak ka tobongokis ngakingiseta. Kisileerek ebe erae ngolo eemut ngolo akire alore. Angun, inaki nginatukot tolim nguna ke eemut ka ngabongokinioto alongaren atukot ngina apolon.

Atukot 1 Alore ke epei nginapei edyakaninor idio, ebuni emuron kingitak ikes akiar ajulot anguna ka ariamunia nguna kitiya ka ekito. Ngina aanyuniata ngikristo alokanisa nguna ka angaleu alotooma ngakitatameta nguna a TCT apotu ikes togeikis akisitiya ngakitatameta akitangaleo ngidekesio ngulu apetuna anguna kec ka ngikidunyet kec. Apotu ngitunga daadang alore toanyut ebe ngitunga daadang ngulu apotu totupakis ngakitatameta kec apedorito angaleun emam akiar ajulot. Abu nai ere daadang kikatak akiretakin ka akitangalee ngidekesio daadang akilo akiar ngajul. Apotu nu kisiricut ikes akisitiya ngisilinga ka inaki ikes angaleu! Etakani ebi akijaanakin Akuj itojokuni akiyar angikristayon, itojokuni akiyar anguluce dang!

Atukot 2 Alore ke epei, ngina eponiata ngitunga akilem amana, eitanitae ilope ka amana ayaun akimuj ngina alalan, ngisodae kori ngagwe lotunga daadang ngulu engarakinito. Nyacepakyo alala ebei ngolo angiboro alu akilo epoida ngolo eriamun alokinyom elemunio! Kelunyar akitatamo anguna angiticisio angulu ka amina, apotu ngikristayon ngulu ka atukot ana tocamunos ebe ingarakinete ikes akilem ngamanat angikulyaka emam akiitanit eropit. Apotu ngitunga toumokis alore eanyunete ebe nyingaranakin ngikristayon make nai ingaranakinete ngulucetunga dang ngulu nyerae ngulu ke ekanisa dang, apotu ngitunga nguluce alore toanyut nguna ido apotu tojongoto akingita akimuj ka ngimaten dang. Ecamit tokona nginitunganan alore daadang akitiya lomanikorin emam etacit. Eyaunete ikes ngamuja kec angilopeyek ka kitiyata kaapei. Nguna eyaunete nu, apedori ngolokal ariamun epoida. Aruwor tokona akilem apaki ngina iteoritor ere ngaren ka ajokis akilo arakau apaki ngina ka akiyalolong ka epedorete akidaritor ngikalya kec epoida angolo eriamun.

Atukot 3 Etiyae ere ngiticisio ngulu ka amina anginakolongit anakiyar kec adaadang. Etiyaete ikes ngiticicio ngulu ka amina angolosabit. Nguna akire aruwor tokona nu nguna itiyao anginakolongit anakiyar kec. Ngina eanyunia idio akiitanit, eesiknete ikes nguna itiyaete ido kikatakis akingarakin anationis angin. Ani keya ngatabab lorukude neni itorio, eweete ikes alemar. Arae ere kec epei angolo angoriana nooi, ngolo pa apoloe alowaitin anguluce. Nai tokona erae epei ngolo asega nooi, ngolo idaritae eseg akilo. Apotu ikes anapaki angina euruwana todokokis ekanisa ngolo kitete alotooma ngiboro ngulu alemununuyete anakitiya ka agogong ka akingaranakin make! Etakini akilocokinet aneni angulu daadang itorete lore ngol, nait dang epedor aanyun alorotin angulu eyakatar ngilopeyek ngulu ke ere. Elakara nginitunganan nooi ka italakarito ngitunga ngulu ke ekanisa ngulu apotu tominakis ikes akilo anguna ka akitoodikinia ikes erot ngolo eyarere.

- Anu abu ekanisa kitiya aloemut alo?
- Anukilocokinet apotu totakanu anatukot?
- Alipite aponiata ngitunga ngulu ke ere toyakaunotor?
- Nyaanu ngatameta nguna apotu ikes toyakaunotor anguna ke ekanisa?
- Alipite epedorere iwon aruwor ikwa ekanisa?

KINYAKUTU NU

Ecamit Akuj aanyun ebe engaleete ngatuketa yok alotooma ngakigireta yok nguna ke Ebaibul ka ngiemuto nakwarina ikianyu ebe igyenosi ngatuketa yok ebe eyai akitangaleuno lokanisa nyepedorit akwap ayaun akitangaleuno. Ikirae iwon akica ngina iritari akirionut anatuketa yok!

- Ipedorete iyes akimor ngiemuto ngidi ngulu angatuketa kus ngulu itoodiunito epite ngolo enokya akica ngina ka akiyar angina elapakin kokidunyet kus a?
- Elocokis mono ngiditicisio ngulu ka amina atukot kus a?
- Adolo ngiticisio kus ngulu ka amina neni angulu eya kinga ekanisa a?
- Anu ngace nguna itiyaete iyes ikwa ekanisa ayaunia akica natukot kus?

Agolokinet

Kisopok kingitakin bon: Anupit ayong kire ebe elosikinit Akuj anguna angikewuapak Keng—imoriyarito ayong ka ekanisa kang—ayaun akilocokinet tooma natukot kang a?

Elipa ikingarakinia iwon Akuj onupa ebe ecamit Inges oruworos iwon ngulu ka apedor a lotic anguna ka ayaunia akica nakirionut anatuketa yok. Kingit Akuj ikitoodiki iyong epeirot ngolo epedoria Inges akisitiya iyong ikwa acumbi ka akica angun, kidarak atipei anguna Keng itobongok iyong.

Akitatamet 2: Akituruunit Akuj

Ngatameta nguna apolok:

1. Alosikinet ngina ka araun acumbi ka akica neni anguluce anguna ka akituruunio Akuj.
2. Emaikina eturuunito iwon Akuj alotooma daadang nguna ikitiyae iwon.

Ngiboro:

- Emam

Akisileerein: Akikinyoma aneni ka Akuj

Eringa nyeloto iwon ngaren, otamutu nguna ikipotu iwon esisautu anakitatamet angina ka a 1.

Osyoma Mateo 5:16: 'Alorot angolopei kimiekisi akica kus tocau alongaren nguluce, ikotere eanyuwarete ikes ngiticisio kus ngulu ajokak ka kituruunioto Papa kus ngolo anakuj.'

- **Anguna ainyo emaikina iwon enokakiniata akica yok anakitiya ngiticisio ngulu ajokak anguna anguluce?**

Alosikinet anguna ka akitiyaa ngiticisio ngulu ajokak—ngulu ka arakau acumbi ka akica ka ngiticisio ngulu ka amina—erae anguna anguluce kituruunito Akuj! Ikitiyae iwon ngiticisio ngulu ka amina ikotere ituruunere Akuj. Anakitatamet ana, ikinyanyuni anguna ainyo epoloo alosikinet nooi ngina ka akituruunit Inges.

Emaikina Akiyar yok kituruunite Akuj

AKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

Ikilosu iwon nakwarina asiomun anakigiret angina ka Acamunet angina Ngorot. Anakigiret ana—ngitunga nguluseuna ngulu ka Akuj—apotu tobucaro anapitonut ka awosete nakwap ngina abu Akuj kiik ikes. Arae awosit ngina aoyan nooi ngina etorit nalongisat. Ani edote ikes lokukoru ka akwap angina abu Akuj kiik ikes, apotu ikes kiyakiyasi ngirototin ngulu apotu toanyut ebe ileleba ngiboro ngulu ajokak nakwap—ikwa nginenei angaraito nguna apolok nooi nguna apedorete ngikilyok ngiarei akidak. Nai apotu ikes dang toriput ngatyokisio ngace—ayakasi ngajoresio nguna angikajiok angisigaria ka akwap angin. Apotu ngiarei bon alokiding ngirototin tolimut nguna ajokak aloboro nai nguluce apotu kirworo nguna angatyokisio make. Osioma alokitaabo angolo ke Ekimar nguna apotu kitiyaun.

Osyoma Ekimar 14:1–20.

Anakigiret ana apotu ngitunga a Israel toseca. Akilo akikinyom nguna ka akiikinet ka Akuj neni kec, apotu ikes kingurungurakinos neni a Moses ka nabo neni ka Akuj, ebasi ebe, keyakauna ikes ejok akilo kerae kidongito iboiyete ikwa ngipi aloejito kori atwakare analongisat (v. 1-4). Anabongokinet, abu Akuj tolimu ebe amunyari Inges Ngisrael ka ayeuni ateker alotooma Moses. Abu Moses tolot akidyek Akuj nyitiya ngun.

- Alongaeta a 13–16, nyaanu ngatameta nguna abu Moses inak anguna ka akingitakin Akuj nyitiya ngun?
 - *Iirarete ngibukui nguluce anguna anu temasi ebe pa apedorit Akuj akilelebiar akiikinet Keng.*
- Nyaani amitakinet ngina a Moses?
 - *Nguna ke etic ka Akuj, nguna enupito nguluce anguna ka Akuj.*

Nguna amitakinitor Moses ebe ani kemunya Akuj Ngisrael, etamakinete angun Ngiejitoi atemar pa apedorit Akuj akisilelebiar akiikinet Keng ngina ka akiyaa ikes nakwap ngina eikinitae. Emitakinit Moses anguna ke etic ka Akuj—

Akituruuno Keng! Ngaumokineta Keng, ‘Anu etamakinete ngulu nyerae ngikristayon anguna ka Akuj?’ Nyelimuno Moses ebe, ‘Nyitongopia Ngisrael anerae ikirae isua ngitunga ngulu ajokak’ kori ‘anerae eketuruworete ayong ngun ekok ekarikon ngolo angican.’ Nguna amitakinit Moses nooi erae anguna ka ayenonu ka Akuj.

- Itamanakini mono iyong anguna ka ayenonu angina ka Akuj a?
- Emaikina mono iwon ikwa ngikristayon otamakinito anguna ka ayenonu angina ka Akuj (ikwa, Akituruuno Keng?) Anguna ainyo kori anguna ainyo emamukar?

Osyoma 1 Ngikorinto 10:31.

- Anguna a Paulo, iori emaikina iwon omisiyarito anguna ka akituruun Akuj?
 - *Nginapaki ikitiya iwon idiobore—tari ngini epatana, ngiticisio ngulu imujere ka akimat.*
- Ani kerae ngakais angikristayon nguna nyidaritae akilo anatuketa, nyiyookiyo ngiboro kec ejok ka ngitanapitae ngidwe kec ngilowi ngulu esegak, anu itamakinete iyes atemar etamete ngitunga anatukot anguna ka Akuj?
 - *Eumokinete ikes erae kepedorit Akuj akidarit ngitunga, epedorete ikes akinup ebe iyookit Akuj nguna angitai bon nait nyiyoki nguna angikalya.*
- Erae nai nu atemar ebe iitana iwon arakau ngulu ikibarit kori ngulu ikijokak anguna ka akituruunio Akuj ikotere epote ngitunga akitojokiyaria iwon a?
 - *EMAM! Nguna akire, aponi kidokinoe Yesu elope tooma lokal ngolo acanaana. Anguna dang, iitanit iwon akitiya nguna ajokak alotooma nguna ikiinaki iwon Akuj. Iitana iwon akisitiya ngiboro ngulu eyakare ka aosou anguna ka akituruunio Akuj.*

Ikinyaritae iwon ayaun akituruun neni ka Akuj alotooma daadang nguna ikitiyae iwon. Eyai nege eemut ngolo isileereuni epite ngolo etakanuniata ngun.

Ayai ekal ngolo abu toyakaun nakibois nginagela, nakibois ngina iboiyoto ngulu erae ngikamecak anguna ke ejie angolo abu toyakaun nakwap kec. Eringa nyebwanguna ejie nakwap kec abarit ekal kec nooi. Anginatokona arotokinioto ikes anakwap kec angina eboiyoto ikes alokai kec angina apolon, tokona iboiyete ikes alokai angina ke ecoto. Pa amitakinit aberu anguna ka akai ana nooi abu akai na kinyasun atipei. Abu inges kiito akai kec ngina ebusan ngina ayakatar ikes ka atami inges nguna amakukatar inges bon. Kelunyar apaki adio, abu lokamuran keng ngolo apolon bu akiboi. Abu inges topia ka kitesegu akibois, kiteteu akai ka tolem ngamauwae anguna ka akisibusia ka ayaunia akibuses ngina ka Akuj tooma. Abu inges kiboikin ngisabito ngidi itiyae nguna epataka nu emam esiling isitiyat. Anakiyatakin ngatur, ngikito ka akitesegun akai ka asubanakin ejok abu eyakae ke ere kibelesin. Apotu nu yaut akigyeno meere neni ka aberu alokaato keng bon nai lokal daadang ka lokidunyet dang. Tari dang anguni aringakar ekal eyai nacanaanut ka toringa akai edit ka apatan, abu lokaato kisitiya nguna apedori ekal ainakinia akituruun neni ka Akuj alokiding ngatiokisio.

ETIC ANATUKOT ANGINA CICI

Anatuketa angunacik, tolimutu ngatameta nguna alalak nguna epedor anguna angakingiseta anguna a 2 anu.

Nguna ke Ekarikon: Ani kiitana, togeikisi analimunun ngatameta ngadi kapei ikotere epedorete ikes ayenun anubongokinet epedor. Ani kedaut ngatuketa inaki ikes tolimosi nu anatukot ngina apolon.

Alurotin ngidi ikipedoria iwon adukunio ayenun ngina ka Akuj alokiding ngulu nyerae ngikristayon?	Alurotin ngidi ngulu epedorere iwon akinyasunia ayenonu ngina ka Akuj alokiding ngulu nyerae ngikristayon?
<ul style="list-style-type: none"> • Akidarit ngidwe yok • Amina ngaberu yok • Akitiya ka agogong 	<ul style="list-style-type: none"> • Amamukau akiyokit ngikalya yok • Akinyasun ngiboro ngulu eya neni iboiyere iwon

<ul style="list-style-type: none"> • <i>Akijaanakin nguluce</i> • <i>Akiwuapit ngirotin ngulu ka angaleu</i> • <i>Akiyokit neni ikiboiyo iwon, ngityang, ngibaren</i> • <i>Akitesegit ngiboro yok</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Pa ikidarit iwon ngawati (akimat ngagwe ka akimat esigara)</i> • <i>Angoyenen atipei</i> • <i>Amamukau akiyookino (anakiro anguna ikitiyae iwon anginakolongit / aloticisio yok)</i> • <i>Amamukaunor akikinyoma anirukitor kon</i> • <i>Akidic ngidwe yok, aberu, ngityang</i>
---	--

KINYAKUTU NU

EKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

- Ani ingolikinete ngitunga akiyar kon, etamete ikes ebe, 'Erae Akuj ngina aililon, erae ngikisila Keng anguna ka ajokis yok. Erae ngikerotin ngulu ajokak akilo!' kori etamete ikes atemar nyerae Akuj yok ngina ka apedor angina agogong kori nyepol Inges nooi?
- Iwuapitae iwon nguna ka Akuj alowaitin akiyar yok adaadang? Ikitiyae iwon ka agogong a? Ikiyait iwon nguluce ka amina a? Ikisitiyae iwon ngisilinga yok ka aosou a? Ikirae iwon ngulu ikiyookino a? Ikiinanakini iwon ka apatanu a? Anu ikipedori iwon akitiya egelaana?

Ngikaweikinak ngulu ka Akuj

EKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

Epol ayenon ngina ka Akuj. Ikinyar Inges iwon aruwor ngikaweikinak Keng.

Osyoma 2 Ngikorinto 5:20.

- Nyo erae Ekaweikinan?

Nguna ke Ekarikon: Kilunyok ngakwapin angakwapin alopite angolo eyenikinito ngitunga ngulu eya neni.

Erae ikwaweikinan idio ngini elosi anakwap ka apei nakwap nginace anguna ka aweikin akwap kec. Akitoodikinet, anakwap angina a USA eyai ekaweikinan a Kenya. Eyakatar inges apedor ngina eweikinitor Kenya alotooma USA. Ani ketubu apukan a Kenya nguna etubuni, angun irworikini ekaweikinan anguna kec alotooma USA. Elimonokini inges ngitunga anguna angitalyo a Kenya ka nguna angitunga ka. Isimukekini inges ikes akipeyokin Kenya, akiwuakin amucurusoo tooma Kenya ka akigyel ngiboro alokenya. Eweikinit nabo dang inges Kenya anasuban ka ayakaunun lokokwasinei—nginibore elimuni inges ka itiyae, tari ke epite ngolo enapitor inges, emaikina yau inges arucokina ngina itopoloe akwap kec.

Ikirae iwon dang ngikaweikinak, nait ngulu ke ebuku ka Akuj, ngina ikiyanyuwariata iwon ngitunga ka akiyar yok, emaikina ikes toanyut neni ikoni ebuku ngolo ka Akuj.

- Anu elimokini akiyar yok ngitunga anguna ikoni ebuku ngolo ka Akuj?

Totamak epite ngolo ibunio iyong toweikinia Akuj alosabit angolo alunyar. Ngina ingolikiniata ngitunga akiyar kon, nyaanu nguna epedorete ikes ayenun atemar ngae Akuj?

ETIC KA IRUKITOS

Angiyarerei totamutu ngiboro ngidi ngulu egelaaka ngulu ipedorete iyes akikatakin akitiyakin egelaana esabit lo. Kilipa kaapei ikotere Akuj ikingarakini iyes anguna ka akiwuakin akibelekinet ngina icamito iyes kitiyakin.

Agolokinet

Epedori akiyar ngina ka akituruun Akuj akibelekin iwon ka alelyanu alotooma eyakae daadang.

Alotooma Yoana 15:10-11, abu Yesu tema, 'Ani kiwuap iyes ngakicket Kang, irubakinete iyes anamina. Akalimokini ayong iyes nu daadang ikotere eyakaun alelyeanu Kang neni kus ka alelyanu kus toruwor ngina ilelebiyaara.' Ayakaunor ngakicket nguna a Yesu nyerae egogos ngolo apotion nai alelyanu!

1 Petero 2:12, ebala, 'Toyara akiyar ngina ajokan alokiding [ngulu nyenupito] ikotere, tari kikisitakis ikes iyes anakitiya nguna niyookino, toanyuniata ikes ngiticisio kus ngulu ajokak ka kituruut Akuj anakolongit angina ipeyokinio Inges ikes.'

Alosikinet yok anakiyar angina ka akituruunit Akuj erae ebe kituruunioto nguluce Inges. Nyejok mono nooi anakiyar alorotin alu ikitereng iwon tari akilo anainanakin iwon alelyanun a?

Akitatamet 3: Akristianu ngina akire

Ngatameta nguna apolok:

1. Akristianu ngina akire elomunit alotooma eyakae yok meere ngiticisio yok ngulu alokinga. Emaikina ngiticisio lu torae ngulu etiyaun anamina ka Akuj.

Ngiboro:

- Ngitorubei: Ngakadia nguna ka abolya angitunga angulu 3
- Ngakandela 3 ka ngakibirito (erae kepedor akitiyakin)

Akisileerekin

EKIYAN ANATUKOT ANGINA CICI

- Alipite ipedoria iyong akitamunia ikristayot ngini akire? Alipite ipedoria iyong ayenunia idio ngini erae ikristayot ngini akire? Kimaru ngiboro ngulu itiyaete ikes kori ngipitesio ngulu eyakatar ikes acepaki.

KINYAKUTU NU

Nguna ke Ekarikon: *Toesik ngatuketa tomora nguna angipitesio angidi angulu igirito ikes, angun, kingitak ngatuketa kingoliki nguna igirito ikes. Ngiyai ngiboro ngulu igirir ngulu erae ngiticisio ikwa alosen en lokanisa? Ngiyai erae ngipitesio ngulu ajokak ikwa akiyookino? Anu anakigireta elalak?*

Ikilos iwon nakwarina akingolikin ngakitoodikinet nguna 3 nguna epetuna alopite a ikristayot.

Eyakae aitunganan a 1: Etakani akristianu alokinga bon

ETIC ANATUKOT ANGINA ALALAN: ABOLYA

Nguna ke Ekarikon: *litani iyong ngitunga 3 ngulu ecamunete. Inanaki iyong ikes ngakadia a NGITORUBEI anguna ka abolya, toanyunite ebe esubakina ngulu iseunit abolyakin alorotin alu:*

- Itunganan ngini a 1: Itiyae ka akituro
- Itunganan ngini a 2: Itiyae etubonokini ka itojoka bon
- Itunganan ngini a 3: Itiyae ka akidarit, akitiditeuna ka akiki

Itunganan ngini a 1: (Itiyae ka AKITURO)

Epite ngolo akajoikinitor ayong akolongit na, abu ayong olimonok akirot neni angitunga angulu alalak alotaun. Apotu ngiboro ngulu ikobere ngakiro tojokyaata anguna angitunga adaadang kiirariata akilipi kang ngina apolon ka ngikisila ngulu angitai. Abu ayong olimok ikes ngirotin daadang ngulu emaikina ikes toyarete. Ayeni ayong atemar abu ayong etacamu ikes anerae apotu ikes daadang kikyaaasi ngakan kec aruwor ngikristayon anapaki angina erikakina ayong alimonokin. Arae ayong kire ekalimonokinan ngolo ke Evanjeli ngolo ajokan nooi allowae alo—emam ice ngini abu topedo akitiya ikwa ayong! Nyerai aumokinet, ayaenene ayong ngisaa 2 elipi ka esaa 1 asiomi Ebaibul nginakolongit. Esabit ngolo ngoon abu ayong oron ngirwa 3 ka engit Akuj ainakin ayong ngulu ibelekinosi 150 elap lo. Ayeni ayong kire atemar ani kingolik inges etiae ka apaki ngina elipya ayong ka aronenen, anguna ebongokini inges akilip kang. Erono nooi angina nyerakatar ngulu ngulu enupito alotai ikwa ayong. Nyeyenete ikes kire ainakin make lotic ngolo ka Akuj. Oo! Eya ngikidunget ngulu amerak nabo. Etakani ebi nyepedorit inges tari ariamun erot ngolo elosi lore ka erae ngisae ngitoman ke epei 5.00! litanit kire inges kiira apei anakitatameta kang! Ejok amamukatar ayong esaa anguna Keng tokona—Erae esaa ngolokilipet! (Kiwonyakni atipei.)

- Alipite ipedoria iyong akitamunia itunganan ngini a 1?
 - *Emitakinit anguna ka akituruuno keng ailope bon, elosikinit nguna angiboro angulu angitai meere ngiticisio ngulu ka amina.*
- Iriamakina iyong ka idio ngini ikoni en a?

Ikoni itunganan ngini ke ekingaren eparisayot. Arae ngiparisayon ngikarikok ngulu ke ekanisa anapaki angina a Yesu. Apotu ikes inakin anakiyar kec adaadang akisyom ka akitatam ngikisila a Moses. Amitakinito ikes nooi atupit Ngikisila ngulu ka Akuj ka akiyar itojokasi, akiyar ngina isibusitae ka kiyataki nguna pa acamakinitae alokisila 365 ka ngakiket 250 nakiket nguna 10 ka kiitanito ngulu daadang akiwuap ikes. Atamakinitae ngiparisayon atemar erae ngitunga ngulu etesegitae akilo. Pa apedorito ngitunga ngulu acekikwanikin ka ikes anasegis.

Anguna pei, alo Baibul ikiyanyu Yesu itoroniyarit nabo ka nabo ngiparisayon ngulu etusubuna 'ngikasegak nooi' Nguna akire pa area ngakiro nguna a Yesu nguna ka adedengu nguna angitunga angulu ekote ngamalaee kori ngikamerak nai anguna angiparisayom. Osyoma nguna abu Inges tolim.

Osyoma Mateo 23:1–7, 23–28.

- Alongaeta alu, nyo itamete iyes atema erae asekit angiparisayon?
 - *Ayakatar ngiparisayon ngiticisio ngulu eyookino daadang, nai alotooma kec arae ikes ngulu amwaka, eturoko, ngulu amitakinito anguna kec ka kitopolooro make. **Pa amitakinito ikes ngitunga ngulu** nai iwuakinito ikes nguna kiwuapa nguna egogong meere nguna eitanit Akuj. Pa apedorito ngitunga akiyar lopite angolo ewuakinito nguna kiwuapa. Tari angina pa arakatar ikes ngulu iyookino alongaren kec, **etiyaete ikes ebi iyookino ka atubonokin ka arienyee ngulu daadang ngulu pa eyookino. Pa amitakinito ngiparisayon anguna ka akyar angina ka akiyookino alopite angolo aponiata ikes kitoodiunos erae ngulu asegak.***

Angina arakatar ngiparisayon ka itunganan ngini anabolya yok akitoodikinet ngina ileere alotooma nu, epedorio iwon daadang akitemo anakiredakin ebe ikirae ngulu ikiyookino alotai nyikirae bo kori akitiya ca ikwa ikristoit ido oyakatar alwanis aneni ka Akuj. Nyemitakinit Akuj nguna ikitiyae iwon alokinga angina eyakare iwon arucokina ka Inges. Emaikina ngiticisio yok ngulu alokinga tolomunito anarucokina iwon ka Inges..

Engolikisi tokona itunganan yok ngini a 2.

Itunganan ngini a 2: Akijaanakin emam amina

ETIC ANATUKOT ANGINA ALALAN: ABOLYA

Nguna ke Ekarikon: Kisitiya akad ngina ke **ETORUBE**.

Itunganan ngini a 2: (Itiyae ka anyunyura, anatameta anguna aronok ka engoit irworo)

Aaa! Nginapei paaran. Akaupit ayong nooi! Arakau ipei alotooma ekanisa eyait esaa kang ngolo ALALAN! Angolosabit ayaenene ayong apaki akingaranakin ngulu. Nyerae aumokinet, ebalapastait ebe arae ayong arerengu alokanisa! Abu ayong nakwarina alot apeyo lotunga 3 ka oina akimuj. Esabit ngolo alunyar abu ayong osubakin anguna ka akiduk akai ngina ka apuserut (togeik angoyenen) meere atemar angina nyayenia ayong aberu ngin. Abala ayong pa abu inges tolakar. Nyelimuno inges atemar alakara, nai ekoni ebi atemar emaikina inges toriamu ngun. Nyacamit ayong ngitunga ngulu ikote ngul. Nyeyenete ikes ainakina ngina engarakinitor ayong ikes. Abala ayong ayakatar ayong ekal kang akitere. Nai emamukatar inges akitalakar. Emaikina ngitunga tokerito nguna engarakinitor ayong ikes. Apuserut nginabang inges. Kerae nyengarakinit ayong inges.

- Alipite ipedoria iyong akitamunia itunganan ngini a 2?
 - *Etiyae ka agogong ngiticisio ngulu ke ekanisa nait ayakatar ngatameta nguna pa eyookino ka ngakiitaneta nguna egelaaka.*

Amitakinit ituganan ngini angiaarei ngin nguna ka ayenonu Keng. Etiyae inges ngiticisio ngulu ka amina angatameta anguna aronok ka alosikinet ngina pa eyookino—ikotere ngulu itojokyata *inges*. Oanyutu akigiret ace ngina irworu anguna ka atyonis ana.

Osyoma 1 Ngikorinito 13:1–3.

- Anakigiret ke Ebaibul ana. Nyaanu nguna pa ayakauna neni aitunganan angini a 2? (*Amina*)

Ikitatami iwon ebaibul ileere ebe nyitemokino akijaanakin nguluce emam amina alotooma etau. Ikiyenuni iwon anatukot ana ebe itemokino oyakatar amina ikotere ngiticisio yok ngulu ka amina iyookinotor.

EKIYAN ANATUKOT ANGINA CICI

Totamak ani kerae buni ituganan ngini a 2 neni kon akitatamo, apotu ikes kiirasi nguna ka alimonokin alotooma 1 Ngikorinito 13 nai nyepona ikes toyakaunotor nguna ka amina. Acamito ikes aminakin nai alipite apedoritotor ikes aminakin ngitunga ngice make? Nooi ngulu etongoyenenete. Ani kitatamet ipedori iyong ainakin ituganan ngini a 2 topedoria apolounio emina nguluce?

KINYAKUTU NU

Neni elomunitor Amina

Ani kikicamit iwon apoloun anamina, itemokino iwon jwi jwi oloto neni elomunitor amina.

Osyoma 1 Yoana 4:7–9.

- Ai elomunitor amina? *Elomunit amina aneni ka Akuj. Erae Akuj amina.*

Angina elomunitor amina aneni ka Akuj iitana iwon akiwarun Akuj iikiinaki iwon amina ace nginapaki nyikiyakaunor iwon namina.

AKITOODIUNET ANATUKOT ANGINA ALALAN (ERAKE PEDOR AKITIYAKIN)

Nguna ke Ekarikon: *Toseu idio bu ngaren. Inak inges akandela ngina nyinokakinitae. Tolimok inges kinokak akandela. (Nyepedor akinokakin emam neni elemunere ibore ngini inokakinere.)*

Kingit:

- Anguna aiyo nyipedoritor iyong akinokakin akandela kon?
 - *Anerae amumukar ayong akim ngina kinokakinet.*
- Nyo iitanit iyong?
 - *Akica / neni eriamunor akica.*

Nguna ke Ekarikon: *Kingitak ngini aseun ngin kidong ngaren. Inak akandela ngina nyinokakinitae ngin neni anginice anakilas. Tolimok ngini aponi toseunae ngin akinokakin akandela aitunganan angini aponi inakinae. (Nyepedori ngun dang anerae emam akim).*

Kingit:

- Anguna ainyo nyipedoritor iyong akinokakin akandela aikidunyet kon? *Anerae amamukatar ayong akica ngina kinokakinet.*
- Iyookino atametait ngina ka akikatakin akinokakin akandela anginice emam akica ngina kon a? *Kire nyiyookino!*

Lopite ngolopei nyepedoritere iwon akinokakin akandela emam akim kori akica, nyikipedori iwon ayakaunor amina ilelbiara emam eitanit ngolo ka amina.

Nguna ke Ekarikon: *Kinokak akandela ngina apolon ngina eyai kidiama emesa ngolo eyai kingaren.*

- *Tolim, 'Erae Yesu akica ngina ka akwap. Elomunit eitanit ngolo ka akica yok aneni ka Akuj alotooma Yesu Kristo.'*
- *Kingitak itunganan ngini angiarei, 'Ani kibu iyong loitanit lo ngolo ka akica, ipedori iyong akinokankin akandela kon a?' (Ee.)*
- *Tolimok itunganan ngin kinokak akandela.*
- *Tolim, 'Tokona ileleba akica neni kon anerea iwarit iyong eitanit ngolo ka akica. Ipedorit iyong tokona akinokanin ekandela aikidunyet kon a?' (Ee.)*
- *Tolimok ngini angiarei ngin kinokak akandela anginace.*
- Anu ikisaisau iwon anakitoodiunet ana?
 - *Erae Yesu akica ka eitanit ngolo ka amina. Nyikipedori iwon aminakin ejok emam pa eriamunitae amina Keng.*

Ileerete nu ebe itemokino iwon oloto loitanit ngolo ka amina ikotere opolounioto anamina ikotere ikipedori akitoodikin ngulu amina ngina a Kristo.

Apoloun anamina

Ikwa aponere tolimunere ebe ikipedori iwon apoloun anamina kan akilip ka akingitakin Akuj akiyatakin amina yok. Eya ne ngatameta ngace.

1. AKILIPANAKIN NGULUCE

- Epoloe amina ikilipanakini iwon ngitunga—tari ngulu nyikicamit iwon. Kingit Akuj ikiinak iwon amina ikes. Angina ilipanakinia iyong ikes anginakolongit, iumokini iyong epite ngolo ibelekinia Akuj ngatameta kon alongaren kec!

2. KITIYA/TOKERITE

- Epoloe amina ikitiyae, nyerae amina ikwa ekibure nyacepakyo erae akitiyakin. Aso tari pa keyakaunere iwon acamit aminakin, ikipedori iwon akikatakin akitoodiun amina alongaren idio ka akilip topolounio eyakae ngolo ka amina.

3. YAA APAKI AYENUNIA NGUNA ANGULUCE

- Anginapaki ikeyenunia iwon nguna anguluce iyatakin amina yok anguna kec.

Toyakatar nu natameta. Meere aminakin nginice atamar ebe acamun nguna daadang itiyae inges. Ani kesecesece idio, angun ikicamuni iwon nguna ka asecit nai ikiminakini iwon ikasecan. Abu Yesu yaa apaki Keng ka ngamalaе ta ngikerirak ocur ka ngulu dang ngulu apotu kitiyata ngasecisia nguna kerukitene. Nyebuno Inges kitojokia ngasecisia kec, nai abu Inges tominak ikes. Kimujete ka ikes, tomora akiyar Keng ka ikes ka kijaanak ikes anamina Keng angina apolon.

Itunganan ngini a 3: Akijaanakin ke etau angolo ileleba amina

ETIC ANATUKOT ANGINA ALALAN: ABOLYA

Nguna ke Ekarikon: *Kisitiya akad ngina ke **ETORUBE**.*

Itunganan ngini a 3: (Kitiya ka Akitidideuna ka Akiki)

Aumonokini ayong jwi jwi anguna (aitunganan angini a 1) ka (itunganan ngina a 2). Erae ikes ngitunga ngulu angakiro anguna angitai ka etiyaete ngiboro ngulu alalak anguna ekanisa. Nai atamakinit ayong ebe pa apedorit ayong aruwor ngini ajokan ikwa ikes. Abu ayong nakwarina oya apaki elipi, nai ani kelunyar ngadakikae ngadi, abu

nakoku kang kibusokin ido todung ibore akung, angun abu ayong ojongo olot akilongar akung keng ido oeniki arac. Atipei abu ayong olot lomanikor akitiya. Alorot kang lore, abu ayong orii akipeyokin apuserut ngina ikidunya alopuke—Aringa aberu ngina angican ngin ecakari lokile keng ka eyalolongi inges nooi ka angoit. Ayakatar ayong nooi akisyon anguna keng. Aponi isua yae apaki adio isirworio inges ido engarakinit ayong inges ngiboro keng ido elipa ayong ka inges. Etakani atemar abu inges toriam alakara, nai atamakinit ayong kerae opedorite ayong ainakin inges akingarakinet ngina iyatakina. Iyalolongi ekaatau nooi anguna keng. Kerae orae ayong ngini ayakatar nguna ke etau ikwa nguluce, angun, kapedorit akitiya akilo (Kijuuru) Papa kisyoni ayong alorotin anerae nyeyookino ayong. Acamit ayong akiyar lopite ngolo ka akerit lyong. Kitoodikinae ayong epite ngolo kisitiyaet esaa kang ka amina nguluce lopite ngolo icamitor lyong. Eitanit ayong akingarakinet kon. Ayeni atemar nyapedori akitiya ayong bon!

- Alipite ipedoria iyong akitamunia itunganan ngini a 3?
 - *Itiditeuna, einakina akidarit, itoodiunit akiyar keng amina ngina jwijwi. Erae inges kire acumbi ka akica.*
- Alipite abunio inges kisitiya esaa keng? *Akitiya ngiticisio ngulu ka amina, akiitanit akiyaa apaki anakilip.*
- Alipite iyenia iyong atemar ayakatar inges etau ngolo eleleba amina? *Ayakaunor atimonut anguna aikidunyet, akiwarit akituruunit Akuj.*

EKIYAN ANATUKOT ANGINA CICI

Osyoma Luka 18:9-14

- Ngae abu Akuj kipur anakigiret ana?
- Anu nguna ikituumokinio anguna anu? (Totamunito nguna aponi iwon kisisaunae anguna a Ngiparisayon.)
- Anu alotooma ngabolyasinei ngunauni itamakinit iyong atemar itoodiunit etorube a ikristayot angini iwarit Akuj? Ka anu?
- Kingoliyasi nakitatamun kus ngina ke ekingaren anguna a ikristayot angini akire. Alipite ipedoria iyong asubakinor anguna etoodiunere nguna aanyun iwon anakitatamet ana?

Abu itunganan ngini anguini kitiya etic keng alopote angolo epatana anginakolongit ke etau keng angolo eburitor akituruun Akuj. Amamukatar inges adio osou ngina ka apiiranut ka abu inges nyeweikin itoodiuna ikwa idio ngini agelaana alopitesio, nai ayakatar etau ngolo eleleba amina ka etau ngolo atenit akitiya alotooma amina. Abu inges kitiya anapatanu ka akiwarit Akuj anakilip. Ainakina inges lotic keng ngolo anginakolongit ka angun, totubonokin akingarakin anakitanit angulu aya ka inges. Alotorube aitunganan angini anguini aen ebe nyemakina iwon orakas ngulu ikiyookino anguna akijaanakinia! litanit Akuj iwon oinakisi Inges nguna ikiyakar (Akiyar yok ngina a jwijwi) anguna ka akituruun Keng.

Akijaanakin nguluce angitai angulu ileleba amina, inges einakini akituruun Akuj ka kitepedo nguluce akipuro Inges! Nyikipedori iwon kire aruwor akica ngina ka akwap emam ngitai ngulu ileleba amina. Epeiro ngolo eyakaunere iwon ka ngitai ngulu ileleba amina erae akiwarit akituruun ngina ka Akuj akilo ngina yok angilopeyek.

Agolokinet

Alotooma ngakitatameta ngunakudio nguna alunyar, ikitamu iwon nabo ngiticisio ngulu alalak ngulu angikristayon emaikina iwon orakas acumbi ka akica ka emaikina iwon oinakisi Akuj akituruun. Nai nyemaikina iwon emuriakisi ebe ebunit apedor ngina kitiyaet ngiboro lu aneni ka Akuj. Egeunete ikes ka arucokina angina iyookino. Kemam ngun, ikikwaanikin iwon ka ngitunga nguluyaarei ngulu esyaunak—kerae akitiya ngiboro iyookino alokiding ido towaniarite iyong aneni ka Akuj kori akijaanakin nai tomam amina ka torae ngini iyakatar angoit ka ingoca.

AOMOOM AIPEI

Totamak ekau alotooma ngitunga nguluuni anabolyasinei—ngae ikwaanatar iyong? Kingit Akuj toripikin alotau kon ka ikitoodik iyong ngabongokineta anakingiseta anu:

- Acamit ayong Akuj kijaa akituruunet ka akipuro anguna etiyae ayong a? Kori amitakinit ayong anguna anguluce ekepurosi ayong?
- Ewarit ayong Akuj anguna akire kori etiyae ayong anguna iyookino alokinga a? Erot epei ngolo iyenunia erae aripikin itunganan aloyakaune kon neni ikoni iyong emam itunganan idio itee. Alipite iyaitor iyong ekal kon emam idio ngini eyeni? Alipite iinakina iyong aloboro angulu ka Akuj emam idio ngini ikitee? Imina iyong kire kori imitakinit iyong akilo anguna angitunga etamete ebe irae iyong ngini ikitesegitae a?
- Apedorit ayong kire aminakin ikidunyet kang. Kori eitanit ayong Akuj kibekek etau kang ikotere apedori ayong amina kire a?

Kilip kaati, angiyarerei kori ikwa atukot ikotere Akuj ilocokini ngitai ka ngiticisio yok kire akitoodiunia akica ngina ka amina Keng natuketa yok.

Ikitatami iwon akitatamet ngina etupakini epite ngolo epolounere alotai ikotere eyakaunotor ngitai yok erae ngulu italakarito Akuj.

Akitatamet 4: Alemar Asecit ka akiteteum ngatameta yok

Ngatameta nguna apolok:

1. Itemokino iwon olosikisi ngadoketa nguna ka akiloun Asecit ikotere ikiruwor ikwa acumbi ka akica anatuketa yok.

Ngiboro:

- Ekitaabo angikasyomak: Ngadoketa nguna ka akiloun Asecit (kaapei ka ngasyometa nguna ke Ebaibul ka Ngitorubei)
- Etorube: Abolya ngina ka akemer anginakirionon (kitolom ngakadia anguna anginitunganan toyakaunor apei – totub elain ngolo ke epei anguna ka kitoodikinia egurup ka tatup ngunace anakemeria angunakirionok nawae kiwuak nabaasa kori lowee)
- Ngipicae ngikanikaapei ngulu angitorubei – Ngiuni ngulu angadoketa anguna ‘elemarere Asecit’ ka ngiuni ngulu ka ‘akiteteun ngatameta yok’
- Akaritas ngina angadoketa a 9 anguna ka akiloun Asecit (Tosubak kori kigirak nabao) toyai angicele alokiding nginadoketai

Nguna ke Ekarikon: *Epol nooi akisisakin ekingaren epite ngolo kitoodiaret akitatamet na eringa nyienakina ikes ikotere iyenuni iyong ejok atemar itiyaunete iyookino anguna ka akisiiraria ekoi ngolo itatamio ka nabo dang alowae angini itatami iitana tosubak inges ngabolyasio nguna ka atukot angina alalan, angun, tosubakinite ngiboro daadang ekingaren eringa apaki.*

Akisileerekin: Akitongopiar Asasamu yok

Alotooma akitatamet ngina ka 1, aponi tosiomae alotooma Mateo 5:13: ‘Irae iyes acumbi ngina ka akwap nai ani kitongopia acumbi asasam keng, alipite itosasamere nabo? Nyeringa ejok mati kecakar ido kipudaasi ngitunga.’

Aponi iwon kiyanae anguna ka ajokis ka akikinyomit ngina ka acumbi ka epite ngolo emaikina akiyar yok kikoni acumbi anatukot yok. Ikilosu tokona iwon aanyun atutubet ngina angaarei anakigiret ana—anu etakanunete erae kedaun asasamu ‘anacumbi.’

Aleamar Asecit

- Nyo erae asecit? (*akitiya aronis, ngatameta nguna aronok kori ngiticisio akitongo Akuj*)
- Nyo apolou ka aruwor ‘ikasecan’? (*ikicamit iwon akisec, ikiyakar iwon ekibure ka asecit, akitanit yok ngina ikisubunitere erae asecit, ikisecit iwon anakiyar yok*)

Ikitoruworu iwon asecit ngulu ikisasam ka ngulu nyikitering anatuketa yok. Ikilosu iwon abolyakin abolya adio ngina epatana aanyunia atangae alokiding yok ecamito akiloun asecit anakiyar yok ka alu nyeyakatar asecit anakiyar.

ETIC ANATUKOT ANGINA ALALAN: Akemer nginakirionon

Nguna ke Ekarikon: *Kitoodik atukot ngakadia ngaarei **ANGITORUBEI**: apei ngina emam akemer ka apei eyai akemer nginakirionon.*

Itoodiunit akemer ngina ekwang etau ngolo asekan ngolo emamukatar asekit ka ngina eyai neni kirionon etau ngolo asekan.

Anguna ke etic alo, ikilosi akisitiya alokingaren akilas: Etiakyo akibois ngin ngarwa ngaarei

- Ewae ngolo ka 1 – ‘Esecena’
- Ewae ngolo a 2 – ‘Nyeseccena’

Akisiwuapakin Abolya:

1. Eriamuni nginitunganan akad ngina eyai akemer. Etiakuni akad ngin ewae ngolo ilosi iyong anguna ka ayakaun nakemer ngina ‘esecena’ kori lowae ngolo ‘nyeseccana’.
2. NYIRIPIK akemer tari ngina akalimokinia ayong edoli apaki kon. Kiwuite akad kon nyingolikinia idio akemer kon—kerae tari iyong elope!

Nguna ke Ekarikon: Kitoodik ikes akad ngina ke **ETORUBE** a akemer angina kirionon, kitoodik ebe ipakari ikes akad ngin lowae ngolo emaikina ‘esecena’ kitoodik akad ngina emam akemer kitoodik ikes ebe ipakari akad ngin lowae ngolo emaikina ‘nyeseccena’.

- Tokorak nginitunganan akad (KISITIYA AKEMER NGINA KIRIONON BON.)
- Kitatamu ikes nyingolikiis ngakadia kec!
- Tonyara ikes angipepei potu ngaren ido kingitak inges kingolik akad keng ido kikyau kitoodik ngulu.
- Tolimok inges tolot lowae ngolo emaikina etingit akad keng itoodikinit lokasyomak.
- Ani kirikak nginitunganan, eyakaun ngikasyomak DAADANG lowaitin ngulu emaikina anguna kec ‘esecena’.
- Angun tosyom nguna etupakinete nu:

Alotooma 1 Yoana 1:8, ikisecit iwon daadang. ‘Ani kikibala iwon nyikisecit ikimodyanakin iwon make ka nyeya nguna akire tooma yok.’ Angina ikeseccitor iwon daadang, iitana iwon oyenete epite ngolo ikilemaria asekit ngin ikotere ikituruuworio iwon ngulu ikisasam.

AOMOOM KAATI KA AKILIP

Oyaasi apaki adio elipa eringa ikiwoi. Etalakasi Akuj anguna ka akiikinet Keng angina ka akisyom ka engita Inges ainakin iwon ngitai ngulu iitanito ka akitoodikinet ngina ileere anguna ka akilounia asekit.

Ngadoketa nguna ilounere Asecit

EKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

Angina nyikisasamia iwon daadang, alipite epedorere iwon asasamun nabo? Nyeringa iwon ikijokak anguna aibore aidio mati kikimasar ikipudaar a? Tari kepol asekit yok nooi, ileerete nguna ke Ebaibul alotooma nguna ikiinakinit iwon akitatamet ngina ke epite angolo elemarere asekit ka ikicamakinit iwon ka akiyookino ebe epedori apedor ngina ka Akuj akiloun ngaseccisio yok daadang. Ikitasasamuni nabo iwon apedor Keng!

Alotooma ngakitatameta nguna aarei nguna ikilosi iwon akisisa anguna angirotin angulu uni angulu epataka anguna ka akiloun asekit alotooma akiyar yok:

1. Aleamar asekit
2. Akiteteun ngatameta yok, ka
3. Akilunyokin ajokis naronis

Alemar Asecit

Nguna ke Ekarikon: Ani itatami iyong ngatutubeta nguna aarei nguna etupakinete, kigir ngolonamba ke ekoi nabao kori nakaritas. Angun, kitoodik epica ke **ETORUBE** angolo itoodiunit eyakae ngolo kitete. Angun, toropa iteyenikini angipei pei. Eyai nabo dang tooma LOKITAABO ANGIKASYOMAK nguna ituuruwanitae alotooma ngadoketa nguna kanikoomwon ka ngakigireta nguna ke Ebaibul isikwaanitae.

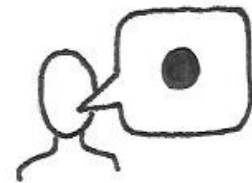
Ogeikisi aanyun ngadoketa nguna 3 nguna elemarere asecit.

1. **Toripik Asecit** (Epica ngolo ke **ETORUBE**: Akan ka akemer ngina kirionon)
Kigit Akuj ikitoodik iyong asecit adio alotooma akiyar kon ngina ecamit Inges iyong akitiya ka agogong kibekekinor. Epedor aruwor idiobore ngini ikitiyae iwon—ikwa asyomanot—kori erauni ibore ngini aponi iwon nyitiyae—ikwa amina ngaberu yok ikwa eminar Kristo ekanisa.

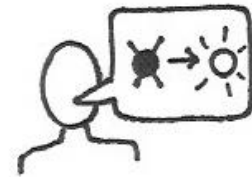
Ikiyanyuni iwon Daudi itiyae nu alotooma Ngikirukisio 139: 23–24, nguna abala: ‘Kiwarae Ayong Akuj ido toyenu ekaatau, kitemoi Ayong ido toyenu ngatameta Kang. Toanyu erae keyai erot ngolo ka asecit alotooma Kang ka ikiriko ayong alorot angolo angikaru ka ngikaru.’

2. **Tolimo asecit ido ikisyoni** (Epica ngolo ke **ETORUBE**: alomunit ekurudo angolo ka akemar anginakirionon)
Nginapei eripunere asecit, ikilimori iwon asecit ngin neni ka Akuj ka acepaki neni anguluce. Alotooma 1 Yoana 1:9 eba ebe: ‘Ani kikirimo iwon ngasecisia yok, erae Inges ngolo ikinyoma ka toriyan ka ikisioni Inges iwon anasecisia yok ka ikiteseguni iwon alotooma nguna daadang ka amamukau ariyanu.’
Kisimukekin—emam asecit ngina nyetakani aneni ka Akuj! Erae Inges ngolo ikinyoma akision ngasecisia yok DAADANG.

Ani kikisecakinit iwon idio, emaikina akiitanit akisioniyo aneni keng. Ani kinyasuna arucokina kori kebilibilaara asecit yok, epol nooi iwon alimor ka akiwarun akisioniyo ikotere kinyakunere nabo arucokina.

3. **Akiki** (Epica ngolo ke **ETORUBE**: Ekurudo alimunet akemer angina kirionon ipurutae kinga)
Iitana akiki ikotere nyibongokinio asecesec. Apolou ngina ka akiki erae acamun akibekekin alorotin angulu ka asecit ka alosit ngarenen acamit angina ka Akuj.

Alotooma Yob 31:1 ikisyomi: ‘Abu ayong ocamunos ka ngakonyen kang akinger akingolikin aberu ngina sorokit.’ Ikiyanyuni iwon ane ebe abu Yob tokii ka inakin ebe nyengolikini aberu ke ekibure. Arae Yob ipei ngini anyarit Akuj ebe ngina ‘emam akimer ka eyookino’ (Yob 1:8), ka angun dang, abu Yob toriam ebe akingarakinet ainakin akitiya anguna ka asecit angina ikoni na. Ikipedori iwon amunikin anguna anu ebe ikinyomit Akuj ngulu iitanito akiloun ngasecisia kec! Epuro Akuj anerae erae Inges ikiruworu iwon ngulu emam akemer ka ikiyookino!

Akiteteun ngatameta

EKIYAN ANATUKOT ANGINA CICI

engolikisi tokona ngadoketa nguna uni nguna ka akiteteun ngatameta yok.

4. **Kilipi anginakolongit** (Epica ngolo ke **ETORUBE**: Ngakan ilipete)

Nyikipedori iwon akiloun asecit ka agogong yok make. Abu tari ekiyakya Paulo tolimu alotooma Ngiromanin 7:19–20: ‘Nyetiyaie ayong ajokis ngina acamit ayong akitiya, nait ekaroron ekesitiyaie ayong nguna nyacamit ayong akitiya, nai arubakinit ayong etiyae ngun. Tokona ani kacamit ayong akitiya, nyeringa ayong etiyae nu, nai erae asecit eyari alotooma kang inges itiyae ngun.’

Ikiitanit iwon akingarakinet aneni ka Akuj alemaria asecit alotai yok. Agina ikiyanyunia atemar anginakolongit ikidolokinete iwon ngakitemieta, iitana iwon etemokino anginakolongit anakilip anguna ka akingarakino ka Akuj. Ikitatamunito iwon nu angwangakina yok neni ka Akuj ka nguna ka aianakina yok neni Keng. Iitana iwon akiwuapakin ka acoikinit alotooma alimunet ngina ebala ekewuapan Mateo ebe: ‘Kitete ka kilipete ikotere nyibusokinotor nakitemiet.’ (Mateo 26:41)

Ikiwaukini iwon akilip jwijwi anacoyarit ka ngini eyakatar apedor ngina kilounit asecit. Adau Inges akiloun asecit ka atwanare, angun, ikipedori iwon akikinyom Akuj akilounia asecit alotooma akiyar yok angilopeyek!

5. **Akibwaibwa ngatameta yok** (Epica ngolo ke **ETORUBE**: Akemer ngina ke ekurudo angatatameta anguna emam ibore eyai)
Itiyaunun nginasecit ngarwa ngaarei—apei eyakaun natameta ka ngina angaarei alotooma ngipetesyo yok. Anguna angun, iitana iwon mono akikwaibwa ngatameta anguna ka abukinia ngatameta nguna ikitesecete ikotere nyeruworosi ngiticisio ka asecesec.

Osyoma ngingaeta ngulu etupakinete lu:

Ngiromanin 12:2: ‘Nyicamak eyare ngolo ka akwap ana, nai toruwor ngini ilocokino anatameta kon. Angun, ipedori iyong akiir ka akisiyookin nguna iitanit Akuj—Ajokis Keng akitalakaret ka acamit Keng ngina erian.’

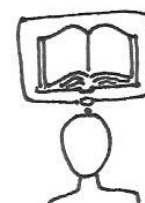
2 Ngikorinito 10:5b: ‘...ikikatakinit isua akikamun ngatameta daadang etacamutu akipup Kristo.’

Ngipilipi 4:8: ‘Angetakini ngikaitotoi ka angakaitotoi kang, totamete ngakiro nu nguna ajokak nguna emaikina yaut ekipur, ngakiro nguna erae nguna akire, nguna ekerer, nguna iyookino, nguna emam aronis, nguna ka amina ka nguna itojokitae...’

Alipite ‘ibwaibwayereiwon ngatameta yok’? Ngina ikiyenunia iwon ayakau ka asecit anatameta (ikwa akingurungura, ‘Etiyaie ayong ka agogong nooi anguna ke akal kang ka nyelakara akal kang anguna etiyae ayong neni kec.’), ikipedori iwon alimor nu neni a Kristo atipei ka aseun atametait ngina kitete (ikwa, ‘Aseunit ayong akitiya anguna ka Akuj ka anguna ka akituruun Inges. Nyedarit ayong akitalakaret alokal kang’) Epedorete nu daadang atakanun apeipaki, anaroparit kon akolongit ngin. Kinyagonok nu angina paki eyakaunotor ngatameta nguna ka aseconu—nyeupi Akuj akisyononokin ka akingarakin iwon.

6. **Kinyagonok ka akaou nguna igirir LoBaibul** (Epica ngolo ke **ETORUBE**: ngatameta nguna eya tooma lokitaabo engaara)

Ikingarakini iwon akinyagonokin ka eya nakou nguna eya loBaibul anguna ka akikwaibwaya ngatameta ka iteyakauni jwijwi nguna akire natameta yok. Nginapei ikigeunia iwon atamatam ngakiro nguna aronok, epedorio nai iwon akinyagokin engaet ngolo eyai Nakou anguna ka akilelebikinia natametait yok nguna akire. Alorot alo ikiteteuni iwon ngatameta yok analemar nguna eroko ka akilunyokin ngun nguna ajokak.

Ngina Alosio Yesu nalongisat, abu Satan kitem Inges. Abu Yesu tolim nguna eya loBaibul anguna ka akilounia ngakitemiet a Satan akitesecia. Ebala Ekiruki 119:11, 'Ericit ayong nooi akirot kon alotau kang ikotere ayong nyasec aneni kon.'

Isileerunit Ebaibul ebe anakinyagonokin akigiret ikingarakini iwon akiloun asegit. Epedorio iwon ariamun jwijwi atutubet ngina ke Ebaibul ngina itamakina nasagit ngina ikatakinitae iwon akiloun. Ani pa kiyeni iyong neni iriamunia akigiret, kingitak epasitait kori ekone edio ngini epedori akitoodikin iyong. Kiric akigiret ngin kinyagonokini ka epedori akingarakin iyong akilounia akitemiet ngina etakanuni.

ETIC ANATUKOT ANGINA ALALAN

Nguna ke Ekarikon: Toting etorube ka tolimut ngikasyomak anidoketait ngina itoodikinit iyong ikes ikwa akitoodikinet, kikyaa epica ngolo ka akan ngolo eyai akemer nginakirionon ido kiseraut ngikasyomak, 'kitoodiutu asegit'. Ipedori iyong ainakin ngamakisia erae kicamit toruwor akiloiloa: Eriamuni itunganan ngini elimuni ekingaren adoketait ngina itoodiunit etorube ngol amakisit!

Angolokinet

Ikisagit iwon daadang alotai. Emam ipei alotooma iwon daadang ngini emam akemer ka eseg. Ikoni aangorianut ngina ka asegit yok ikwaan ka angorianut ngina aponi iwon toanyunae anacumbi: Elemari asegit asasam yok. Ecamit Akuj akisyoni ngiticisio yok ngulu ka aseconu ka akingarakin iwon alemar asegit alotooma akiyar yok. Ikituruwori iwon alemar asegit ngulu ikisasamuni nabo ka ikicamakini iwon aruwor ngulu ikitiyae ngiticisio ngulu ka amina anatuketa yok.

Erae akisisa ka akitiya inges ikilounia iwon alemaria asegit. Ikiyanyu iwon nakwarina ebe akiloun asegit etakanuni ekingaren analemar asegit ka akiteteun ngatameta yok. Erae lu ngirotin ngulu eyaete apaki, nai torakar imukekina. Adau Yesu akiloun asegit ka atwanare! Epedori Apedor Keng akiloun asegit alotooma akiyar yok daadang dang.

Nguna ke Ekarikon: Ani irikakini iyong akitatamet, kingitak idio kilipak ikotere kingarak Akuj atukot tolema ngasecisia nguna etoodik Inges ikes, nguna ecamit Inges akingarakin ikes kilout. Kilipa ikotere nooi akekirot ka akekiyar kiteteu ngatameta yok daadang kilelebun nguna Keng nguna akire ka amina.

Akitatamet 5: Akilunyokin nguna ajokak naronis

Ngatameta nguna apolok:

- litana akilunyokin ngipitesio ngulu ajokak naronis anguna ka akilounia asecit anakiyar yok.
- Itemokino iwon olosikisi ngadoketa nguna ka akiloun asecit anguna ka aruworor Acumbi ka Akica anatuketa yok.

Ngiboro:

- Ekitaabo angikasyomak: Akiloun asecit – akitoodikinet ngina ka akingurungura ka ewae ngolo nyigiritae anakigerita (kitolom a 1 karitas anguna angitunganan/atukot). Eriamun akaritas na anadaunet a ekitaabo a eketataman dang.
- Ngitorubei: Ngipicae anguna angadoketa 6–9 nguna ka akiloun asecit (etia 3).

Akisileerekin

Anakitatamet angina esidion, ikipotu obolyakisi abolya anguna ka akitatamunia iwon atemar eyakare iwon DAADANG asecit alotai yok. Ikipotu oanyutu ebe itemokino iwon eloutu asecit analemar ka akiteteun ngatameta yok. Ikilosu tokona iwon aanyun epite ngolo ilunyokinere ngipitesio ngulu aronok ngulu angirotin angulu ka aseconu yok.

ETIC ANATUKOT ANGINA ALALAN

Nguna ke Ekarikon: *Epedori eemut lo asyomakino ikeunitae kori abolyakin ekililingat itiyaete ngulu eseunitae isiomi iyong eemut.*

Kiirasi eemut lo...

Ayai kolong ecekile ngolo aduki akai. Ngina eriamunia inges ngisilinga ngulu etemokino, esitiyae inges adukio akai iwadio anginapaki. Abu inges togeu akiya ekal keng kai irikakini akai. Okoe, alipite abunio inges kidaria apaki ngina ka akolongit angin! Ayai apeityonis iwadio angina alwania inges, amam pa asubakina inges anyunun akai keng anginakolongit, apotu nu yaut atyonis lokile lo.

Ekingaren, eringa nyirikakina inges arwatata, abunene inges ngacepakyo kai toriam ngakinei ka ngikokoro i ikidunyet edakasi alotooma ka kinga akai amam pa arae na atyonis ngina apolon nai apotu kinyasut, abu ekile ngol kirikak arwatata ido togolok ngipukei ikotere nyelomasi ngitunga tooma nabo.

Anapaki anginace ani edoli inges kai abu toriam keloma ajore angimenuain tooma kai kitaruat ngina kec, toloma nagulei nguna ke ebibiru, abu inges kiriti ngimenuain daadang togol neni etorununuyete ikes.

Abu inges nabo bu kai, toriam akidunyet ace kisitiya akai angaria amucurusoo ngina egyelanarere ekweete/ngamajimotoi lotunga ngulu angireria. Engoit nooi ebe eturuwor iborosit keng ngini isitiyao emam pa ingisita. Abu inges tolimok aberu ngin akiya amucurusoo keng tolot nai inges

Tolunyar ngilapio ngidi, Abu nabo ekile lo bu kai aanyun, toriam ekipul kebili ka epuke ineno egwangakina narwatata erae ngipetae etingito. Kebu itunganan ngini egelaana kituruwo neni ere keng neni eyengununuya. Arae ngini itunganan ngini amerana ka torienyaana. Abu inges tomunaya akai tooma ka kitukurian akidic ilope akai. Abu elope tonyara ngikapolok ngulu apotu ka agogong kiritasi inges.

Anadaunet, abu ekile ngol tonyou, apolou ebe ani kerubaki akai ipasae, eyakaun idiobore tooma. Ani pa keseu inges idiobore min tooma kai keng, emam neni ikokini, nai elomarete ngiboro ka ngitunga ngulu inyasunete. Abu inges toosu ebe itemokino inges toseu itunganan ngini ipangae akai. Ekal ngolo ajokan ngolo epedori akiyokuun akai keng tari ngina eyaunia inges ekal keng.

Apotu ngilapyo tolunyar ido bu ekile ngolo tobongo akirikakin akai aloboro angidi angulu edongito anasubanakin akai. Abu inges tolakar ariamuni ekal ngol iyokit akai, toriam inges eyai akai ejok nooi! Ayai epuke ejok, ajokak ngidirisae, inenekinitoe ngakatenio nguna ebusak anguna ka akiretakinia apuwa, apotu ikes kiritasi ngiboorei alokai ka kinga dang etesegitae ejok.

- Anu apotu totakanut ngina a esikinere akai ipasae?
- Nyaanu nguna abu elope kitiya anguna ka akikotaria ngiborei ka ngitunga alokai?
- Anu ikisisau iwon aloemut alo?

Abu ekile aloemut alo torubak iritanari ngiborei ngulu alomanareta ido kinyasununuyete akai keng anakitesegunun kirita ka akiretakin ikes nyebongut, nai nginapaki ebongunio inges, abu toriam ibore ice. Eitanit inges akirikakin adoketai angina esidion alemaria ngiborei ngulu, nai abu kiwuk ka aosou itunganan ngini abu kidar akai keng.

Ikote ngitai ka ngatameta yok akai ngina ke ekile angol. Nginapaki ikilounia iwon epeiwaee asekit ido toriamu nabo ebe ageikini acekitemiet. Ikwa ekile aloemut, iitana iwon akirikakin erot ngolo ka akilounia asekit anakiyar yok anakilunuyokin ngipitesio ngulu ajokak lopitesio ngulu aronok. Akilelebikin ngitai ka ngatameta yok anguna ka Akuj anguna akire ka amina alotooma akiuriaret ngina agogongon ngina ka akiretakin asekit kiboikin lotai yok nabo.

Esitiyata nguna angadoketa anguna 3 anguna esidiok anguna ka akilounia asekit.

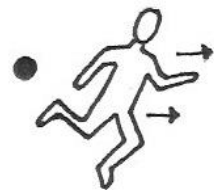
Nguna ke Ekarikon: Oburosi atipei ngadoketa nguna 6 nguna ikidau iwon akisisaun anakitatamet angina alunyar anapaki ana. Kitatam ngakiro nu alopite angolopei ibunio iyong kitiyaa anadoketa anguna a 6. Kigirak ngadoketa nakaritas ngina apolon ido kitaanyik ngolotorube ekingaren eringa nyikobara neni angoloe.

Akilunyunyokin nguna ajokak naronis

EKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

7. **Toem anakitemio** (Epica ngolo ke **ETORUBE**: Aem itunganan anakemer angina kiryonon)

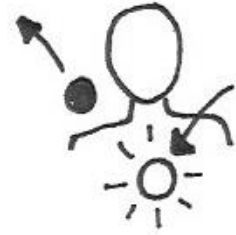
Ikwaan akiloun asekit ejie. Alojiye iitana iyong toyeni emoit kon. Nyetiakak akiloun ka nguna. Iitana iwon oyenete eyakae yok ka apalago. Ebal Yakobo 4:7 ebe, **"Inakin iyong elope angun neni ka Akuj. Tonger Satan ka eemi inges aneni kon."**

Nyicamak akitemio. Ani kiyakatar iyong atyonis anguna ke ematet nyilot neni ematare akitumun ka ngikonei kon. Ani kerae atyonis kon arakao, angun, nyicamak ngakiro nguna ikiinakinete iyong arakao tari ngina ipedoria iyong akisisaun nguna itemokino daadang nguna ikiinaki iyong Akuj. Kisimukekin anakiro anu anguna a 1 Ngikorinto 10:13: *'Emam akitemyet ngina iryamut iyes ngina nyitemitere ngulu. Nai erae Akuj ngina itiyae nguna adau akiikin ka nyikicamakini Inges iyes ikitemio tari adepar agogong kus. Apaki ngina ikitemere iyes, ikiinakini Akuj iyes erot ngolo ibucarotor, ido topedosi atitinyikin.'*

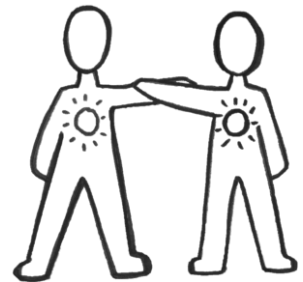
8. **Akiteteun ngipitesio ngulu iitana** (Epica ngolo ke **ETORUBE**: Itunganan eyakatar akemer nginakirionon ngina abu akemer ngina amam akemer kilunyakini)

Anakibois angina ngorot ka asekit yok, iitana iwon ageun ayenut ngipitesio ngulu kitete. (Ikwa akitoodikinet, ani kakii ayong anangoyenen abuni lore ka oriamu ebe nyesubakinit aberu kang akimuj. Apedori ayong ayeun ngipitesio anakingitakin epite ngolo ikipedoria iwon akingarakin anguna ka akitiyakin etic kaapei ka akiwarun ngirotin ngulu kingarakinet inges. Ani katubunit atong ajongore akipeyonokin ngikonei aneni ematare anginatabong, apedori ayong akisitiya apaki ngin akitumunor ka ngidwe kang. Ani kayakatar ayong atyonis ngina ka akingurungura kori akituro, apedori ayong ayeun ngipitesyo anginatabong nginakimarunet ngiboro ngulu uni ngulu nooi apotu eketalakasi ayong alotooma akolongit ngin.

9. **Akisileereunit ekisitiyae angipitesio kon ejok** (Epica ngolo ke **ETORUBE**: Ngitunga ngiarei ngulu igangang make eyakatar ngakemeria natorobwo nguna nyilimakina neni kirionon)
Epolok nu anguna ka akilounia asekit!

Angina ikiseununuya nguna ajokak ka ayeunun ngipitesio ngulu ajokak anguna ka akilounia asekit! Epatanuni akiloun asekit nginapaki etakanunia. Atupakinit nguna angipitesio angulu ka aseunun nguna iyookino, epatanunete nu erae kitiyata iyes kaapei ka idio ngini ikingarakini ka ikitumunik iyong. Toriam idio ngini ikisileerekini iyong ekisitiyae ngipitesio kon ngulu ajokak ka ikitumunik ka ikitogogong iyong iseuni nguna ajokak alowae angol.

Angina egogongio akiloun asekit, ikiitanit iwon ekone epei kori ngiarei ngulu ikingarakinete iwon anamunikinit. Emaikina ngikonei lu torae ngikanupak ngulupei nabo ikimori ka iwon ainakina ngina ka akitatamo anakiteseguno. Emaikina ikes dang kitiyaete anguna ka akilounia asekit anakiyar kec ka emaikina toyakatar acamit ngina imoriata ka iyong ngatyokisio kon.

AOMOOM KAATI

Tosyoma Ekalimonokinan 4:9–10.

‘Ejok arakau ngiarei akilo arakau ipei, anerae eriamunete ikes eropit ngolo alalan anguna ke etic kec angolo apotu ikes tongirikis akingarungarun. Ani kibusikin ikes ipei, ingarakini. Nai ekang iyong ngini irae iyong bon, ngini ani kibusokin todaun ngini ikingarakini.’

- Kilip ka ikingit Akuj ikitoodik iyong idio ngini iriamakinosi ka iyong nginapaki nakilip ka akitumunikin anguna itiyaata iyes daadang nguluyaarei akilounia asekit ka akitemo.

ETIC NGOLO KA ATUKOT (Erae kepedor akitiyakin): Ani kesiomito ngitunga anatukot ka kenaikinito aripianakin Ebaibul, ipedori iyong ayeun ngatuketa aripikin ngingaeta ngulu etupakinete lu ngulu ebongokinioto ngakingiseta nu: ‘Nyaalu ngirotin ngidi ngulu ikipedoria iwon akingarakinor alowae angolo ka akitoroniar asekit?’

- Ngikolosae 3:16 – akitatam ka alimonokin
- Ngiburaniyae 3:13 – kisimukek
- Yakobo 5:16 – alimor ka kilip
- Ngigalatian 6:2 – kingaranakinos anatyokisio kus
- Ngiepesio 4:29 – kirworos nguna engarakinak nguna epedorete akingarakin ngulu

Akisisa akiloun asecit

ETIC ANATUKOT ANGINA CICI

Nguna ke Ekarikon: Kitoodianak natukot daadang epite ngolo epedorere akisitiya ngadoketa nguna 9 daadang anguna ka akilounia asecit adio (akitoodikinet akingurungura inges itoodiunitae anguna eya anadaunet akitatamet ana).

- Nyaanu ngasecisia nguna 4-5 nguna eyakaunun ngina paki?

Nguna ke Ekarikon: Kedau atukot aripun ngasecisia nguna 4-5 nguna eyakaunun anginapaki alowae alo, angun kiela anatukot ka ina etic anginatukot apei anasecisia anu tomora. Kimyek atukot kiyana alotooma ngadoketa angapepei anguna ka asecit angin. Kingitak atukot apei kitoodiut epite ngolo ewuapakiniata ikes ngadoketa anginasecit ainakinitae ikes.

- Kisitiya akaritas ngina eyai **LOKITAABO ANGIKASYOMAK** atamunia nguna ipedoria iyong akisitiyaa ngadoketa nguna 9 ka akilounia apei alotooma ngasecisia nguna eyakaun anginapaki nguna elimunitoe.

KINYAKUTU NU

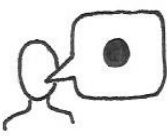
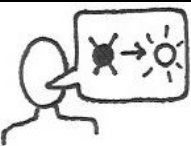

Agolokinet

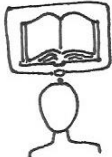

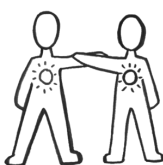
AOMOOM KAATI

Kilip ka ikingit Akuji ikitoodik asecit ngina ecamit Inges iyong kitoodiu. Yaa apaki adio ekililingat kiira nguna Keng eyauni Inges idiobore natameta kon. Angun, ikingit Inges ikingarak iyong akiwuapakin ngadoketa nguna kilounit ngun.

AKILOUN ASEKIT

AKITOODIUNET IGERONOKINITOE– Akingurungura

NGADOKETA	ETORUBE	ASECIT
TOLEMA ASEKIT		
1. Aripikin Asecit		Akingurungura
2. Alimor ka akisionikinio		Alimori ayong ebe engurungura anguna etiyaa ka agongong, okoe kisyooni angina engurungurar ayong.
3. Akiki		Nyacमित ayong etau ngolo ingurungura. Akilo akingurungura, acमित akirworo nguna ikitalakarete nguna ikiyakar ayong.
AKITETEUN NGATAMETA YOK		
4. Kilipi anginakolongit		Eitanit ayong nakwarina akingarakinet ngina nyengurungurar. Okoe

		kingarakinae ayong arae ngini alakara ka arae ngini etiyae ka alelyanu.
5. Akibwaibwa ngatameta yok		Ngina engurungurar ayong, atami ayong anguna kang. Akilo acamit ayong akitam anguna ke etic angolo eyai kingaren kang ka alipite epedoror akitiyaa eturuunio Akuj. Acamit ayong akitam anguna Keng akilo anguna kang
6. Kinyagonok ka akau nguna igirir LoBaibul		Ngiepeso 4:29 ebala: 'Nyicamak erworu ngolo nyiyookino elomuni anakituk kon, nai nguna ikingarakinete anguna ka adukunio nguluce alopite angolo iitanitotor ikotere ingarakini ngulu epupete.'
KILUNYOK AJOKIS NARONIS		
7. Toem anakitemieta		Engurungura ayong anginapaki ikiyakaunor ka _____. Eitanit ayong acepaki aesikin arukit ka inges kori alimokin inges ebe nyacamit ayong akingurungura nabo.
8. Kiteteu ngipitesio ngulu kitete		Ngina eketemere ayong akingurungurakin. Atamuni ayong anguna angiboro anguini angulu abu ayong olakaror anguna kec. Etalakari ayong Akuj ikotere Inges epedori akisitiya eyakae ainakinia Inges akiturun.
9. Akisileereunit ekisitiyae angipitesio kon		Alimokini ayong ____ nguna ka acamit kang anakiloun akingurungura. Engisi ayong toyeni atemar arae ayong a nguna Keng ka ani kekengit ayong anguna anu, nyekatakini ayong akiwua akaasecit kori akitusubun ngini ajok. Ewaruni ayong dang akingarakino aneni ____ akilounia asecit erae kakacamaki inges ayong akiruk ka inges ka ayenun nguna kang.

Akitatamet 6: Acumbi ka Akica alokanisa

Ngatameta nguna apolok:

1. Icikakinitae Ngikanisae yok aruwor Acumbi ka Akica anatuketa yok.
2. Anapedor angina ka Akuj, epedori Ekanisa ngolo erae Acumbi ka Akica akilocokin atukot keng.

Ngiboro:

- Ngakaritasia nguna apolok kori abao ngina kigira ka ngakalamwa nguna apolok.

Anguna ainyo emaikina iwon orakas ngulu ikijaanakini nguluce?

Alotooma ngakitatameta nguna 3 nguna etupakinete ikilos iwon aanyun epite ngolo epedorere iwon aruwor ekanisa ngolo erakare Acumbi ka akica neni angatuketa yok.

EKIYAN ANATUKOT ANGINA CICI

Anatuketa anguna cicik totamutu ngirotin ngulu alalak ngulu itamakinitor iyes ebe emaikina ngikristayon ke ekanisa torae ngulu ijaanakinete ngulu angican. Kikatakisi atamakin kau anguna angakitatameta angatutubeta anguna ka 1 tari tokona. Ani kepedor kikatakisi atamun ngidingaeta.

KINYAKUTU NU

Nguna ke Ekarikon: *Nginapei irikakinia atukot akimor ngatameta kec, kiyatak adio anakiro anu nguna nyelimunitoe.*

- *Abu Akuj kiyaku Yesu totwan anguna ka akisisilia ngarucokineti nguna 3 nguna aponi tobilae anapaki angina abunio Adam tosecia. Atemar arucokina yok ka Akuj, arucokina yok make ka arucokina yok ka ngisubuna. Ikinyaritae iwon nakijaanakini ngina ka akisisil—ayaun akitangaleun narucokineti nguna 3.*
- *Ikinyoma ngitunga alongaren Akuj—nooi inges angun abunion kiyakuunai lokoku keng atwanare anguna kec. Ani ketami Akuj atemar ikinyoma ngitunga akilo inges atwania anguna kec angun emaikina iwon ericakinito ngitunga.*
- *Alotooma Isaia 59; abu Akuj tema ebe; nyabongokini ayong ngakilipasinei nguna ke ekanisa anerae apotu ikes nyepedosi akiricun ngapuseru ka ngikokyok.*
- *Ngina abunio Yesu kori Paulo tocunakis ka auruwanut nguna ka Acamamu angina Ngorot, apotu ikes kitiyata ngun ngarwa ngauni angakitatameta anguna ebe: emaikina iwon ominas Akuj k amina ngikidunget yok. Ngarwa ngauni ca bon ka akitatam ebe emaikina iwon ominas ngikidunget yok—anerae erae ngol epite ngolo itoodiunere iwon amina yok neni ka Akuj.*
- *Anakitadapet angina ke esamaritanoit angolo ajokan, abu esamaritanoit ngolo ajokan kidar ekile ngolo aponi kidicae ka inaki nginibore anguna keng, nyelimokina inges nguna ka akiserakin.*
- *Anakitadapet angina angamesekin ka ngamee abu Yesu kitatam ebe emaikina iwon oinakisi akimuj neni angulu enyamid akoro, akitamat ngulu enyamid akure, akipeyonokin ngulu edyakasi kori ngulu eenitae ka akitanap ngulu elerete, ani kikitiya iwon anguna aicetunganan, esibit ikitiyae iwon neni a Kristo .*
- *Ikinyaritae iwon adukun ebuku ngolo ka Akuj. Apolou ebe ikicamit iwon ngitunga ngulu alalak toruworos ngikristayon ka ikicamit ngikristayon iyatasi ekerito Akuj alorotin a daadang anakiyar kec.*
- *Ikiikinit Akuj ebe, ani kikikerit iwon Inges, ikiterengi Inges iwon. Ikiinakinit Inges iwon nguna tupakina anguna ka akiwuapakinia nguna ikingarakinete iwon akitojokunia akiyar yok. Iitana iwon okerito Inges.*

Yaa apaki atamatam:

- Inupit iyong atemar erae nguna itana ka etic anguna ke ekanisa akidarit ngikulyak ka akitoodikin amina natuketa kec a?

Epol nooi anupit ebe akidarit ngikulyak ka akilocokin ngatuketa yok nguna kitiyakin kori kemam. Erae apei alotooma apolou ngina ka arakau ikristayot ka erot ngolo ikitoodiunia iwon amina yok neni ka Akuj.

Ere ngolo Elocokin

EKIYAN ANATUKOT ANGINA CICI

Ikwa aanyunere iwon ebe epol iwon akiwuapakin akiciket ngina ka Akuj ngina ka amina ngikidunyet yok. Kiirasi eemut ngolo ke ekanisa alo angolo abu kisitiya ngakitamateta nguna a TCT nguna ikitatamere iyes. Yaasi apaki atamatam nguna apotu ikes kitiyata ka nguna apotu nu yaut.

EEMUT NGOLO AKIRE – Ere ngolo elocokin

Eyai ere ngolo ayai nakibois ngina alwanan alotaun, ayai neni alwanan tooma lomoru ka erae ngolo edukuk epatana. Etiyaununuyete ngitunga ngulu ke ere angolo epiini ngolo ke emucele ka etaete ido kipuruyete ngakwi a etaba. Pa aminasi ikes etic, nai anginapaki amerasi ke epiini a emucele angolo etiyaununuyete ikes. Alal angorianut alore, elongasi ikes apei alotooma elap, pa iriamuni ilosete ngakan ka amamete ngicoronin. Arocom ngilowi kec ka anapito ngaracio kori alerete.

Ariamunit ere ngol ngican alotooma ngiboro ngulu yaret. Amam erukude alokiding kec ka erukude ngolo apolon—arae erot bon ameto, anguna nai angun, agelanarete ngitunga etiae angulu apotu ikes tolemut alotooma nguna epedorete ikes akiwokun nginapei alore kec angolo aoyan tari lomaket. Angina pa apedoritotor ikes agyelar ngiboro kec ngulu alalak, apotu ikes nyiwuakis agogong kec anakitare ngikinyom ngulu alalak namanat kec.

Arae ngitunga ngulu ke ere alo ngikristayon, nai pa ayenunito ikes nguna alalak anguna ka Akuj. Amamukatar ikes ekarikon ngolo ke ekanisa ka amam epastait ngolo apedori alosit lowae ngolo anerae pa apedoro akitor lorukudei kec. Alosit apeyo, amaikina iyong toesik epikipik kon alorukude angolo apolon ido torotok angakejen ngamairei nguna eyai ngisaae 3 igyeno atemar ani ibonguni iriamuni epikipik eringa eyai neni ka nyekokoiyaria! Amam pa ayakatar ikes akibois ngina iriamanakinotor ka pa apoloete ikes alotai kec jik.

Abu ekanisa kiira nguna angakitamateta anguna a TCT ka apotu kingita ekarikon ke ewae kec akimarakin ikes nakitatamet. Amam anapaki angina aoyan eketataman ngolo acamit alosit—arae elose inaa ngolo aoyan ka togogong. Tari ngina dang edoloito ikes lore, amam eyakaune ngolo ka asegis, ayenete ikes atemar adyakanakinosi ngiketatak ka abu inges ekau tocam alosit.

Abu Ekanisa togeik akisiom ngakitamateta nguna a TCT. Epei alokiding ngiticisio ngulu abu Akuj torasia ikes ekingaran erae angaar erot ngolo elosioto ikes angakejen lorukude ngolo apolon— aoyan ngina angakilomita a 10 itorit lomoru. Apotu ikes kiwuapa nguna ka Akuj tonyaasi erukude isitiyaete ngiboro ngulu angakan. Arae etic ngolo agogongon nooi, nai abu Akuj kimwaimwak ikes. Apotu ngiboro ngulu ayakatar ikes kikyaar alobei anguna ke erukude alo anerae apotu ikes topedosi akiya nginyomen kec lomaket atipei eringa nyerinyokina. Abu alolom ngina ke erukude inak ikes agyelanar ngiboro ngulu alalak—nyeringa ikes enapito ngiboro kec anakausinei anerae apedorito ikes tokona ariamun epoida ngolo alalan, apotu ngun kisimukekis ikes nooi akitiya ka agogong ka akimat iwadio. Apotu ngitunga togeikis akitiya akilo anamanat kec, akidup ka agyelanar ngarwa ngatomon alotiae angolo etiyaata ikes ekingaren!

Nyeringa ere erae epei angulu nyepoloe, nai iyaata alopoloe atipei anerae abu ekanisa kiwuak ngakitamateta nguna ka angaleu ka akitatam ikes natuketa, eyenete ngitunga daadang epite ngolo inakinet ekito anguna angidekesio angulu epetuna ka ayakatar nginitunganan ecoron, amana ngina ke edya. Abu ekanisa togeiki

akitatamet ngina ka akigir ka akisyom, anaanyun akimukekinet kec akisiom, abu apukan kiwuak esukul. Eterereng nabo dang Akuj ikes ka alait, tari anguna akire ayakatar ngireria nguluce ngulu aya kiding kec ka ngulu aapikina ka ikes alait.

Erae ere lo akitoodikinet aloreria angulu alalak angulu erikato ikes alopite angolo eyaunia Akuj ngarerengisio alopite angolo eyakaunotor ngitunga akikinyomit ka akiwuapakin akiciket ngina ka amina nguluce. Ngina engisere ikes kelunyar ngikaru ngiuni anguna apotu ikes kitiyata aloticisio angulu ka amina, ngulu pa apotu ikes nyimarut. Tari ngina engisere nguna apotu ikes kitiyata alolapyo anguluuni, alalak nooi akimarun, akilo apotu ikes kisileereut ebe itiyaete ikes ipei kori ngiarei aloticisio angulu ka amina alotooma asecit ka aruwor tokona ngun nguna ka akiyar kec. Ani keanyuwasi ikes idiobore ngini iitana akitiyakin, elosete ikes akitiyakin!

- Nyaanu nguna apotu ngiticisio ngulu ka amina yaut lore lo?
- Alipite apedoritor ekanisa ka aosou angina ka ayenut Akuj angina adaritor akilocokin a ere daadang?
 - *Apotu ikes kitiyata nguna abu Akuj kitoodik ikes.*
 - *Ayakatar ikes apiiranut akiwuakin lotic nguna apotu ikes kisisaut.*
- Alurotin epedoria ekanisa lo akijaanakin ikwa akisiburakinet alokanisa kus?

Epite ngolo eyaunere akibelekinet

EKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

Erae ngikanisae ngulu aanyut akilocokinet ngina apolon anatuketa kec erae ngikanisae ngulu ainakinosi make akitiya ngiticisio daadang ngulu ka amina—ngulu apolok ka ngulucicik—ka anakitiya ikes anginapaki, ikwa angololap kori tari alosabito angiarei!

Engolikisi ngirotin ngulu 4 ngulu ikipedoria iwon ikwa ekanisa akingarakinia ayaun akilocokinet natuketa yok.

Nguna ke Ekarikon: *Kigirirak nabao kori nakaritas ngina apolon nguna angarekya angiticisio angulu ka amina ido kingotak nguluce tosiomut.*

1. **Ngiticisio ngulu ka amina ailope** – Ipeitunganan ngini ijaanakini ekal ka ngikidunyet.
2. **Ngiticisio ngulu ka atukot angina cici kori ke Ekanisa** – Itiyaete ngimembae ngulu ke ekanisa etic ngolo eai apeikuwari kori ngiarei kirikakin.
3. **Ngiticisio ngulu ka amina ngulu apolok** – Ngiticisio ngulu elal etiae, ngulu eyaete ngirwa ngulu edeparete ngiarei ka nginapaki iwuakinatae ikes ngimembae ngulu ka atukot ngulu alokinga ekanisa. (ikwa akitoodikinet: asubanakin erukude)
4. **Akisiom ngina elosi ngaren** – Aropar nguna angakitamateta a TCT neni anguluce.

ETIC ANATUKOT ANGINA CICI

- Nyaanu nguna itiyae sek ekanisa kus akijaanakinia atukot alotooma ngirotin lu angipeipei?
- Anu kibelekineta iyanyu iyong anatukot?
- Alipite iyanyuwaria iyong Akuj itererengi kori italalae nguna itiyae iyong?

KINYAKUTU NU

Ani kirikakis tonyara atukot ngina cici tolimosi natukot ngina apolon nguna apotu totatanut neni kec.

Agolokinet

Angina ikilosio akirikakin nakwarina, ikicamit akiya apaki akitalakar Akuj anguna ikingarakinia iwon akitiya nguna ikipedori nguna ayaut ngiticisio yok. Yaasi adiopakaki akitalakar Akuj, toseutu ngidieosio ngulu kilipet kori nguna epedor anguna ka akinumunumia alokanisa kus.

Akitatamet 7: Ngadoketa nguna etupakinete

Ngatameta nguna apolok:

1. Ani kikicamit iwon ngatuketa yok kibelesinon iitana ngiticiaio ngulu ka amina ngulu egelegelya.
2. Erae akilip apeitutubet ngina apolon analosikinet aeyare anguna angiticio ka amina.

Ngiboro:

- Ekitaabo angikasyomak: Ngadoketa nguna eyeere ngiticio ngulu ka amina
- Ngakaritasia nguna angarekyangiticio ka amina (kerae akitiyaun akaritas kori akigirakin nabao)
- Akaritas ngina akitatam angina elosi ngaren (kerae asubakin akaritas kori akigirakin nabao)

Aburor

EKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

Ngae etamunit ngirotin ngulu omwon ngulu eyaunete akibelesinon anguna aponi iwon toanyunae anakitatamet angina alunyar?

1. **Ngiticio ngulu ka amina ailope** – ipeitunganan ngini ijaanakini akal ka ngikidunyet.
2. **Ngiticio ngulu ka atukot angina cici kori ekanisa** – Itiyaete ngimembae ngulu ke ekanisa etic ngolo eai ngirwa ipei kori ngiarei kirikakin.
3. **Ngiticio ngulu ka amina ngulu apolok** – Ngiticio ngulu elal etiae, ngulu eyaete ngirwa ngulu edeparito ngiarei ka anginapaki iwuakinete ikes ngimembae ngulu ka atukot ngulu alokinga ekanisa. (ikwa akitoodikinet: asubakin erukude)
4. **Akisiom ngina elosi ngaren** – Aropar nguna angakitatameta a TCT neni anguluce.

Nakwarina ikilos iwon aanyun nguna iyatakina akilo, ikipedori iwon akitiya akiwuakinia nu lotic alokanisa yok.

Ngiwatin Ngiomwon

Osyoma Luka 2:52.

- Epedori idio atamun ngiwatin ngulu 4 ngulu abunio Yesu topolounio a?
 - Aousou, ekuwane (eyakae) nguna ke etua (arukit ka Akuj), erukitene (arukit ka itunganan)
- Nyaanu ngakitoodikiniata nguna ka akristianu nguna erukokina ka ngiwatin lu?
 - Aousou– *akisiom, ngaosisio ikwa ainakin ekito ngolo itangaleunere*
 - Ekuwane – *akidarit anangaleu, ngikalya ngulu esipokina, akingadat akimuj ngakipi nguna asegak*
 - Nguna ke Etau– *alakuno, epoloe anakidunyet Akuj*
 - Erukutene – *ekiitanu ka arucokina angikaurunak anakitopol ngidwe, arucokina anatuketa*

Nguna ke Ekarikon: Kigirak ngiwatin ngulu omwon nabao kori kinyagonokisi kapei ngarwa nguna alalak tari ngina eyenuniata ngikasyomak daadang angakyes nguna igiriri.

Erae lu ngiwatin ngulu omwon ngulu abunio Yesu topolounio ka eyaunito ikes daadang etorube ngolo emaikina ngikalya, ngatuketa ka iwon opolounioto. Ngacepakyo epedori arubakin ayakaun akitiya ipeibore ngini ke etic ka amina anakitoodikinet anakidarit akiitanit angina ke ekuwane kori akidarit nguna ke etau. Nai ani kikicamit iwon aanyun ngatuketa ibelekinosi, angun, iitana iwon akidarit ngirotin ngul daadang.

EKIYAN ANATUKOT ANGINA CICI

Nguna ke Ekarikon: *Totyakatyaka anatumuketa angunacilik. Inaki nginatukot ngiwaitin ngiarei alotooma Luka 2:52—emaikina atutubet anginatukot toriam aosou ke ekuwane, toriam atutubet nginace nguna ke etau ka erukitene. Kiyana ngakingiseta nguna etupakine anguna angiwatin angulu aarei angulu einakinitae. Ani inyakunete iyes nu natukot tomekisi apei anginapaki.*

- Nyaalu ngiboro ngulu adau ekanisa akitiya anguna ka akijaanakin alowae alo?
- Nyaanu nguna iitana ngadi nguna ikiyeni iwon alowae alo anatumuketa yok?
- Nyaanu ngatameta ngadi nguna angitacisio ka amina nguna epedorio iwon akitiya anguna ka asubakinia ngakiitanet nu?

KINYAKUTU NU

Akitatam ngina elosi ngaren

EKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

Etic ngolo angiomwon anakimarunet yok, ngolo ke etic ka amina erae 'Akitatam ngina elosi ngaren'. Erae akitatam ngina elosi ngaren ngina ajokan nooi itiyao erae kikicamit iwon aruwor ekanisa ngolo ka Acumbi ka Akica. Inyenyeyar aosou yok neni angulu ikirikato iwon ikotere epedorete ngitunga ngulu alalak akiyar ikwangina ecamakinitor Akuj.

Eya ngirotin ngulu alalak ngulu epedorere iwon akitatam alotooma 'Akitatam ngina elosi ngaren'.

Nguna ke Ekarikon: *Anguna angatumuketa anguna epedorete akisiom, kigirak nu nabao kori nakaritas ngina apolon ido kinigitak ngulu akisyom.*

1. **Ngalimonokineta ka ngakitatameta alo Pastait** – Erae ngipastae ngikalimonokinak ngulu ekerer alokanisa ka anatumukot. Anakiyatakin ayaun ngakitatamet angitai ka akisimukekin ekanisa. Acepaki eyakaunun ka arerengu ngina kitatamet ngirotin ngulu ka aosou anguna ka akitogogong ngikiitasinei kori akidarit ngidwe. Epedor nu akitiyakin kerae anapaki angina ka alimonokin kori anapaki angina eseunitae kedaun alimonokin.
2. **Atamatam anatumuketa anguna cilik** – Ikingarakini iwon atamatam anatumuketa angunacilik apoloun alotai, akisileerekin eyakaune ka anguna ka ayenun make anguna ka akitiya etic ngolo ka amina ka akijaanakin ngikidunyet kaapei ikwa atukot. Erae dang ngatumuketa ngunacilik nu akibois ngina epol anguna ka aburoria ngakitatameta nguna adaun akisisaun alotooma atutubet kori aburor ikotere ngulu ngulu acepaki nyiirarito ejok. Epedorete ngatumuketa angaberu, angisorok daadang ariamun arerengu ngina iirariata ngakitatameta nu.
3. **Esiome ngolo ka atukot ngolo esubakinitae** – Ipedorete iyes arokun ngakitatameta nguna angatutubeta anguna ka Angaleu, ekiitanu ke ekal ka etingitene angisilinga ikotere itatamere ikes kedaun akijaanakin ngina ke ekanisa kori alokiding esabit. Itepedorete nu ngikristayon ka ngulu nyerea ngikristayon akisisaun kaapei, adukun erukitene ka angaar ngipukei anguna ka arucokin akilo.
4. **Arerengu ngina ka akitatam angina nyesubakinitae** – Alopote angolo ikiyaria anginakolongit—ikipeyokini ngikadyakak, ikitiyae alomanikorin, ikidarit ngidwe ka ngulu dadang ikirikato iwon. Apei kitoodikinet erae ipei alotooma ekanisa ngini emorete ngakitatameta anginapaki angina eyakatar nakimuj ngina ka apaaran ka ngiketiyak ngulu ngulu, ngulu itiyaata inges. Erot ngolo ajokan ngolo kisimukekinet adolonokin ngina angireria erae akitatamikin nabo akitatamet apei angolosabit ikotere epedoriatu ngitunag atamunitor ka topedoriatu akitatam ngulu iriamakinotor ikes alokiding esabit.

AOMOOM KAATI KA AKILIP

Yaa apaki ikilip ka ikingit Akuj ngakingiseta nu: Totamunite ekililingat akiirar Inges akitoodikin iyong nguna akire ka ainakin ngatameta nguna kitete.

- Ngarwa nguna enangito ngaai itatami iyong nguluce nguna isisau iyong?
- Alipite ikipedoria iwon akiyatakin arerengu ngina kitatamet? Eyakasi ngabaatio nguna ka akitatam nguna nyeanyuna iwon a?
- Aluboro ngulu ikiinakinit iwon Akuj anguna ka akitatam? Aluboro nyikiyakatar iwon?

KINYAKUTU NU

Nguna ke Ekarikon: *Tomora ngatameta. Kingitak ngikasyomak kisimukekinos make anakimor epite ngolo aanyuwariata ikes ekitatame ngolo elosi ngaren itiyae, kingitak ikes dang tomora ngiwaitin ngulu eringa ikes nyeyenuna ejok, inaki akisimukekinet anguna ka apoloun alowae angolo.*

Ayeun nguna kitiya

ETIC ANATUKOT ANGINA ALALAN

Akisileerekin nguna kitiya:

1. Alosi ayong asyomun ngadoketa nguna eyeunere ngiticisio ngulu ka amina.
2. Ngini daadang epedori tonyou.
3. Nginapaki iirariata iyes ayong alimuni akirot na ebe 'Kilipi' toryediko kori tokudok ngakungin kon ido kimorik ngakan kon ido towo, kitenar nabo.
4. Esisata kaapei.

Nguna ke Ekarikon: *Tosyom ngakigireta angikoyo angulu igirir **anganyukutae anguna apolok** ilimit akirot na ngina ebe "kilip" nginapaki isyomia (ikwa akitoodikinet: 'enamba 1: kiriamanakin angina paki... enamba 2: kilipa kaapei...enamba 3: aripun nguna iitana ka kilipa...'); eryedikete ngitunga anginapaki. Kirucak ngina angaarei (kori tari ngarwa ngauni) anginapaki alimun ngunapei, anginapaki akiburuburakin. Anadaunet eyenuni atukot abongonokin alopote angolo iteyenikinia anakisyakinat ka akilip.*

- Nyaanu nguna apolok anayeere?
 - *Akilip!*

Ipedorete iyes akiboikin tokona osyoma ngakiro nu angapeipei. (*Kisimukek ikes daadang alimun ekoi kaapei, angun, kingitak ngulu einakina akisyom, tosyomut ngiticisio ngulu ka amina ALOKITAABO ANGIKASYOMAK, Ngadoketa nguna ka ayeere ka akisyom ngakisileerekinet dang kori ani pa kisitiyae ekitaabo angikasyomak, tosyomak ikes ka ikingit ikes kinyagokis ngatameta nguna apolok.*)

1. **Akiryamakin anginapaki** – Ikwa ekanisa iitana iyes kiriamanakin anginapaki anguna ka aripikinit nguna angiticisio ka amina ikotere nyimuriak ngitunga ka nyitumorosi anguna ka atingiyar aloticisio ido kimuriak nguna.
2. **Akilip kaapei** – Erae anapedor ka Akuj bon ka anaosou inges ikipedoria iwon akilocokin ngatuketa yok. Erae etic ngolo nyepedor emam Inges, nai kaapei ka Inges ikipedori kire akitiya nguna egelaaka, nyitemokino ikimuriak iwon apolou ngina ka akilip, nyitemokino omodikin iwon anatameta yok make ebe ikipedori akitiya emam Inges.
3. **Toriputu nguna iitana ido kilipa** – Emaikina nginitunganan ebuni nakiryamiryam totenite alimun nguna eyanyunito ikes anakiitaneta aneni eyakasi ikes. Ani iripikini iyong akolongit kon, emaikina iyong toripu ngiboro ngulu iitana tosubakinae ka ngitunga ngulu iitanito akingarakino. Anakiriamiriam tomorutu nguna iitanitae ka nguna emaikina kitiyae. Kilipa kaapei ikotere Akuj ikitoodikini iyes nguna emaikina kitiyae ka ikingarak iyes toyeut nguna einakinete Inges akituruun.
4. **Kilipa ka kitiyakis nguna iyeut** – Emaikina alotooma nginayeunet daadang kisitiyae ngiboro ngulu ikiinakinit Akuj iwon ka topedoriteti akisitiya ka akirikakin anapaki angina euruwana. Anguna angun, ibore ngini epol nooi, emaikina ayeunet kus kiwupite nguna adau Akuj akitoodikin iyes akitiya.

Ikilimokinit iwon Ebaibul ebe 'Nyerae ngirotin ngulu ka Akuj ngulu yok', angun, epedori Inges alimokin iwon akitiya idiobore ngini emam ajokis anameta yok anerae einakini neni keng akituruun anapaki angina irikakinia Inges nguna. Amam ajokis anameta angitunga alotoom a eemut ngolo agiekinere asubakin erukude—emaikina iwon anginapaki oyeete ageikin angiticisio angulu cicik. Anguna angun, erae neni eitanit Akuj ikes togeuniata ka angina etiyaata ikes apotu ngun yaut lore ngolo nguna ka akibelesin angina apolon.

5. **Kilipa ido kitiata** – Toyeyutu akolongit ke esaa, ngiboro ngulu itiyaere ka ngitunga ngulu iitana. Angun, kiwuapakisi nguna iyeut iyes ngun.
6. **Toripikisi epite Alosio etic ka kilipa akitalakaria Akuj** – Taripikisi nguna ayakaun ka inakis ekipur neni ka Akuj anguna ikingarakinia iyes akirikakin etic.

Totamunito: Ejok jwijwi akitiya ngiticisio ngulu cicik akilo etic epei ngolo apolon ngolo itiyao apeikitiyaet. Ikitepedorete iyong ngiticisio ngulucicik kiyookin nguna itiyae, Ani keanyut ngulu angatuketa iyong itiyae ngiticisio ngulu cicik anginapak ka anguna ka akijaanakinia akilo epei tic ngolo apolon alotooma ekaru, eyaunete nu akilocokinet ngina apolon nooi. Ejok nooi etic nolo alalan, nai angun, ani pa keanyut ikes ekanisa itiyae idiobore anguna ka atukot nabo, etwakiyarete nguna amaikina inges yau.

Agolokinet

Ikilosu iwon anakitatamet yok angina etupakini ayeun anguna angiticisio angidi angulu ka amina. Ani kesyomio iyes ngakitamateta nu angolosabit angun, yaasi apaki esabit lo akingit Akuj ikitoodik iyes ngadi nguna iitanito ngatuketa nguna epedori atukot akitiyakin. Potu iitanito akimor nguna iyaanyut iyes ka nguna ikitoodianakini Akuj iyes.

Ani kelosio iyes ngaren anakitamat angina etupakini kingoliyasi kau nakigireta nguna ka akitamatet ana. Nyaanu ngatameta ngadi nguna ipotu iyes kiirasi itatamete ngulu kori ngiticisio ngulu ka amina ngulu egelegelya? Kingita Akuj ikitoodik iyes anu alotooma ngatameta nu ecamit Inges iyes totamunito angina ilosioto iyes nakitatamet ngina etupakini.

Akitatamet 8: Ayeunet yok angunakitiya

Ngatameta nguna apolok: Anakingarakinet ka Akuj ka akilip ikeyeuni iwon ayeunet yok ngina angiticisio ka amina.

Ngiboro:

- Ekitaabo angikasyomak: Ngadoketa nguna eyeere ngiticisio ka amina.

Akitiyaun Ayeunet

EKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

Ngae etamunit ngadoketa nguna itiyaunere ayeunet anguna aponi iwon toanyunae anakitatamet angina alunyar?

Nguna ke Ekarikon: Kisimukek atukot akikatakin atamun nooi nguna epedorete. Ani kirikakis ikes tosiomak nabo anakaritas angina ke **EKITAABO ANGIKASYOMAK**.

1. **Akiryamanakin anginapaki** – Ikwa ekanisa iitana iyes kiryamanakin anginapaki anguna ka aripikinit nguna angiticisio ka amina ikotere nyimuriak ngitunga ka nyitumorosi anguna ka atingiyar aloticsio ido kimuriakin nguna. Kikatakisi akiriamanakin anguna ka akilip alotooma kekudyoko epeilap ka akiyan nguna angiticiao angulu ka amina ka ayeun nguna kitiya.
2. **Akilip kaapei** – Erae anapedor ka Akuj bon ka anaosou inges ikipedoria iwon akilocokin ngatuketa yok. Erae etic ngolo nyepedor emam Inges , nai kaapei ka Inges ikipedori kire akitiya nguna egelaaka. Nyitemokino ikimuriak iwon apolou ngina ka akilip, nyitemokino omodianakin iwon anatameta yok make ebe ikipedori akitiya emam Inges!
3. **Toriputu nguna iitana ido kilipa** – Emaikina ngitunganan ebuni nakiryamiryam totenite alimun nguna eyanyunito ikes anakiitaneta aneni eyakasi ikes. Ani iripikini iyong akolongit kon, emaikina iyong toripu ngiboro ngulu iitana tosubakinae ka ngitunga ngulu iitanito akingarakino. Anakiryamiriam tomorutu nguna iitanitae ka nguna emaikina kitiyae. Kilipa kaapei ikotere Akuj ikitoodikini iyes nguna emaikina kitiyae ka ikingarak iyes toyeut nguna inakinnet Inges akituruuno.
4. **Kitiyautu ayeunet ka kilipa** –Nguna epolok nooi aloboro ebe emaikina ayeunet kus kiwuapite nguna adau Akuj akitoodikin iyes akitiya. Ikilimokinit iwon Ebaibul ebe nyerae ngirotin ngulu ka Akuj ngulu yok, angun, epedori Inges alimokin iyes akitiya idiobore ngini emam ajokis anatameta yok anerae einakini neni keng akituruun anapaki angina irikakinia Inges ngun.
5. **Kilipa ido kitiyata** – Toyeutu akolongit ke esaa, ngiboro ngulu itiyaere ka ngitunga ngulu iitana. Angun, kiwuapakisi nguna iyeut iyes.
6. **Toripikisi epite alosio etic ka kilipa akitalakaria Akuj** – Toripikisi nguna ayakaun ka inakis ekipur neni ka Akuj anguna ikingarakinia iyes akirikakin etic.

Anakitatamet ana, ikicamit acepaki atamakin kire alotooma daadang nguna ikingisit Akuj iwon akitiya ekau. Ani kitamunito iyes eemut ngolo ke ere angolo abu kilocokin, itamunete iyes ebe abu akibelekinet togeu anakingitakin ikes nguna kitiya ka anguna tari arakor etic ngolo apolon, akitiya erukude – apotu ikes kitiyata. Pa atamakinitae nguna apotu kitiyaun, apotu ikes kiyatakis epoida kec anagyelanar ngiboro kec ngarwa ngatamon, toesikis ematet ka toruwor ngulu aminakinito etic anakerit Akuj ka alotooma ngolowae akiyar kec.

Angun, ogeikisi nakwarina akilip ka akingit Akuj akitatamun iwon nabo ngiboro ngice ngulu acepaki ikingisit Inges iwon akitiya. Kingita anguna ka aosou Keng iripikinito ngatameta nguna ipotu iyes kigira alowaitin angulu a 4 anatutubet angina alunyar ka nguna abu Akuj ikitoodik iyes ngina irimitotor iyes esabit lo.

Akilip

Nguna ke Ekarikon: *Torikok atukot anapaki angina ka akilip. Nginapei ingitakiniata iyes Akuj ainakin iyes aosou ka akitoodikin iyes anguna iitana kitiyata, yaa apaki akililing. Kelunyar ngadakikae nguna edolito ngakan nguna ka akililing. Kitalakasi Akuj ikotere ecamakini arikokin ka akiten iwon.*

Kingitak atukot tomora ngatameta ngadi nguna apotu toyakaun natamata kec ngina aponiata ikes toyakaunotor nakililing. Ani kemam toburosi ngakigireta nguna ipotu iyes kigira anakitatamet angina alunyar ka toripikis erae keyai adio ngina abu tolom erae akibois ngina ajokan ngina egeikinere. Kingarak atukot tocamunos anguna ke etic.

EKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

Anginatokona icamunotor iyes anguna ke etic, ikiai tokona apaki ayeun nguna kitiya. Totamatama alotooma ngakingiseta nu anayeun kus nguna kitiya.

1. Tari itiyaata iyes etic lo?
2. Iitana ngiboro ngiyai? Alipite iriamuniata iyes ikes?
3. Iitanito iyes anyarare ngitunga tolomasi a? Ngae itiyae nguna?
4. Iitanito iyes erukusa edio a? Ngae elosi akingit?

Arubakin Ikinupit

EKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

Osyoma Mateo 21:28-31

- Anu apotu totakanut anakigiret ana?
- Alidya abu kitiya nguna acamit papa keng?
 - *Edya ngolo angiarei. Abu lokoku ngolo ke epei kitalaka papa keng angakiro keng nai amamukatar inges acamit ngina ka akerit. Abu lokoku ngolo angiarei kire kitiya nguna abu papa kingitak inges akitiya.*
- Nyo apolou anguna anu anguna yok?
 - *Iitana iwon atamunit ebe nyitemokino ayeun ca nguna kitiyakina bon. Iitana iwon akiwuapakin ngun daadang.*

EKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

- Eyakasi acepaki ngakitukuruworeta nguna epedorete akiretakin iyes anakitiyakin ayeunet kus a?
- Anu ipedorete iyes akitiya akilounia ngakiretakineta nu?

AKILIP

Yaasi apaki kilipa, kipotokisi ngayeuniata kus neni ka Akuj ka akingitakineta Keng anakisilebiar ikes.

Agolokinet

EKIYAN ANATUKOT ANGINA CICI

Anatuketa anguna cici toanyutu erae kitamunito apeitametai alotooma nginakitatamet.

- Nyaalu ngidiboro ngulu icamito iyes akitiya egelaana ikwa nguna ipotu iyes tosyoma anatutubet ana?

KINYAKUTU NU

Oyaasi apaki akitalakar Akuj anguna daadang ikipotu iwon esisautu alotooma atutubet na.

- Ngae ecamit akilip ka kingit Akuj ikingarak iyes akiwuakin nguna isyoma iyes loticisio?

Akitatamet 9: Acunakin ngulu einakina

Ngatameta nguna apolok: litana iwon akimukenakin make anguna ajokak, anguna ikitiyae alotooma akitatam, akiwuakin ngirotin ngulu rokunet, anyaraunun ngitunga loticisio, akiteyenun, akitiya kaapei, ngatameta nguna ka apolou ka alelyanu.

Ngiboro:

- Ekitaabo angikasyomak: Ngirotin ngikanikaarei ngulu kisimukekinet akijaanakin
- Ekitaabo angikasyomak: Ekanisa ngolo ijaanakin
- Ngakaritasia nguna apolok kori abao ka ngakalamwa nguna apolok

Nguna ke Ekarikon: *Elosikinit akitatam na erae NGIKARIKOK KE EKANISA anatuketa kus anguna ka akingarakinia ikes atamatam nguna eriamuniata ngitunga ngulu alalak akijaanakin anatuketa kec alotooma ekanisa kori akitiya ngiticisio ngulu ke ekanisa.*

Akisileerekin: Eyaare ngolo ka akijaanakin

EKIYAN ANATUKOT ANGINA ALALAN

Alotooma 1 Ngikorinto 12 irworit Paulo anguna ka akuwan a daadang. Ikitotamunit iwon DAADANG ebe ikirae iwon nginerin ngulu ka akuwan ka anguna ka akuwan akitiyaa ejok itana nginerin ngulu kitiyaete ngiticisio kec anguna adaadang alokanisae angice etakani ebi atutubet adio bon alokanisa itiyae etic ngolo ka akijaanakin nai kidarito ngulu ace akijaanakin. Anakitatamet ana ikilosu iwon aanyun ngirotin ngidi ngulu egelegelya anguna ka ariamunia ngitunga ngulu iyatakina anguna ka akijaanakin kori akidarit ngulu ijaanakinete kimukekinito.

EKIYAN ANATUK ANGINA CICI

Osyoma Ngiburanian 10:24: 'Ka ewara epite ngolo ikisimukekinor iwon make, ominakisi ngulu ace ka etiyata nguna ajokak...'

- Nyaalu ngirotin ngidi ngulu isitiyao akitumunikinio ngitunga toyakaun nakijaanakin? Anu itiyasi ejok? Anu nyitiyasi ejok?
- Anutameta ngace nguna iyakatar iyong anguna ka ariamunia ngitunga ngulu alalak ayakaun?
- Anu ipedori iyong akitiya akingarakinia ngitunga kidongo isimukekina?

KINYAKUTU NU

Alotooma ngunace nguna ka akitatamet ana, ikilosu iwon aanyun ngatamakineta ngakanikaarei nguna egelegelya nguna epedorere iwon akisimukekinor make anguna ka amina ka angiticisio ngulu ajokak.

Ngirotin ngikanikaarei ngulu kisimukekinet akijaanakin

Nguna ke Ekarikon: *Ani isiomununui iyong angapeipei, kigirak nabao.*

1. Kitatam apolou a akijaanakin

litana iwon alokanisae yok etatamete nguna ka apolou a akijaanakin, ani pa keyenete ngitunga yok anyarit ngina ka Akuj anakijaanakin ngatuketa kec anguna angun nyeruwor ngun aumokinet erae pa kijaanakinete ikes.

2. Kiwuak neni epedoriata arokunuo

Anasubanakin ngiticisio ngulu ikote ngulu ka amina, ewuakisi neni epedoriata ngitunga arokunuo alotooma ekanisa ikotere elomarete lotic ngolo ka akijaanakin. Egegong anguna angitunga angice aanyun nguna epedorete ikes akitiya nooi eringa nyerauna ngun nguna emaikina kitiyaetei anginapaki

anakiyar a ekanisa. Kikatak akiwuakin ngiwatin ngulu egelegelya topedoriata ngitunga akitiya ngun. Kingitak nguluce tolimut ngatameta nguna emaikina ekanisa kitiya. Lumokini iyong elimunete aosou ngina eyakatar.

3. Kingitak ngitunga tolomut lotic

Nyepedorete ngitunga ngulu alalak alomun aruwor ngulu einakina kire mati kingitak idio ikes tolomut. Epedorete ikes akiirar alongaren aneni eseraere nguna itiyasi, nai etamakinete ikes ebe erae ngulucetunga alokanisa itiyate ngun. Kingolianak ngulu jwijwi nyemitakinito alomun nakijaanakin ka ngina iyakaunotor ke etic ngolo ka amina kori ngakijaanakineta ngunace nguna eyakaun iriamara ka nguna epedorito ikes akitiya, yaa apaki anyaraun ikes.

4. Kiteyenu ka kitalaka ngitunga

Ikijoikinit iwon daadang akiteyenun ka aruwor ngulu iktalakaritae. Kingolikisi atipei alotooma Ngiromanin 16—erae akigiret angirorwa angulu alalak ka ngiboro ngulu alalak ngulu itiyato ngitunga ngul. Ipedori iyong atamakin epite ngolo aponiata ngulu aponi tolimoroe anabaruwa ana toyakaunotor eyenunete epite ngolo abunio Paulo tolimoria ajokis ngina ke etic angolo agogongon angolo apotu ikes kitiyata ka akiya apaki akimarakin ngirorwa kec nakigiret ngina ka akitalakar ngina ekoni ngina a? Alipite angolo ikitotamunitotor iwon ngirorwa lu apolou ngina ke etic angolo agogongon ikwa ngikarikok ngulu ke ekanisa, ikitotamunito iwon dang apolou ngina ka akiteyenun ka akitalakar ngulu. Iitana iwon ngikarikok ayenunit ejok ebe ikiai apaki akitalakar ngulu ijaanakinete, nooi ngulu angina paki erae ngulu esidiok anakiteyenuno.

5. Kitogogongiyo nguna ka apolou

Tosyoma Mateo 25:34-40. Erae akigiret na ngina egelaana alorotin angulu alalak. Ikilimokinit iwon ebe nguna ikitiyae iwon anguna angulucicik, ikoni ebi ikitiyae iwon anguna aKristo. Epolok ngiticisio yok ngulu ka amina. Ngina ikilosio iwon kinga akijaanakin, ikoni ebi ikitiyae iwon anguna aKristo. Tatamakisi ani kerae otamunito iwon anguna angulu ikijaanakin iwon ikwa Kristo—kerae alipite ijaanakinere iwon ikes? Kepol agogong yok ngina iwuakinitae iwon ikwaani? Iitana iwon engarakisi ngitunga aanyun ebe ani ijaanakinete ikes atukot ijaanakinete ikes Kristo.

6. Kitiyata kaapei

Tosyoma eemut ngolo etupakinit ikeunit:

Ngikaru ngulu alalak aumonokini ekanisa anguna angitunga angulu anginapaki eloconokinio anguna ka akitesegun alapatu ngina ke ekanisa. Apedori idio ainakin kna angun alotooma ngilapyo 3 kori 4 ekau apotu temasi nyeringa ikes epedorito akitiya etic. Apotu ngitunga ngulu etiyaete ngiticisio nguluce alokanisa kiboityoto aloticisio kec ngikaru ngulu alalak. Anguna ainyo eloconokinere ngitunga lu atipei? Aponi kingitae nu neni angulu ainakina ebe ikotere nyo aesianakiniata ikes, nai ajamakinito ngulu alalak abongokin nguna. Abu idio totamak ebe, acepaki kerae toyakatar ikes ayeunet angitunga angidi acepaki kejok. Abu ekanisa tema ejoikinit akikatakin ka aponi tolemunae ngiditunga ngulu ka amina..

Nakwarina elal ekimar atapapa ka ngidwe kec ngulusapa ka ngikilyok nguluce anatukot angina ke emanikor. Iriamiriamenenete ikes angoloramiram taparac epeisaa. Egeikinite ikes ka akilip ka angun tokoraros lowaitin ngulu ekoraritae ikes akitiya ngulu egelegelya angiyaarerei. 2 akikat ngikito, 2 apyeree. Ngisaae ngiuni tomata ekawa kaapei ka tomora kaapei epite ngolo alosioto ngiboro anakiyar kec. Ayakatar nginitungan arerengu nginamoret ka apotu ikes kimorikinos ka akilip. Arotonokinete ikes erae kemame nguna ka angaleu aroparia kori keyakatar ngiticisio ngice.

Kiyana:

- Nyaanu nguna apotu inakis ngulu ainakina akitiya etic akaoyan?
- Anguna ainyo itamia iyong atemar epol akijaanakin ka apei?
- Nyaalu ngiboro ngidi ngulu apotu ikes kitiyata anguna ka adukunio akimorikina?
- Nyaanu ngatameta ngadi nguna ikipedoria iwon akingarakinia ngitunga kijaanakis kaapei?

7. Kituruwosi ngina ka alelyanu

Epedorete ngitunga akitiya nguna alalak erae keriamut erae nguna ka alelyanu! Itiyaete ikes akaoyan ka elomarete nooi erae keriamut atemar elelyanete ikes anguna itiyaete. Etamio iwon ngacepakyo ebe iitana ngiboro angikristayon kitiyae ka amunikinit, nai irworu Ebaibul anginapaki nguna ka alelyanu. Eruwor nakuj akibois ngina ilelebun alelyanu.

EKIYAN ANATUKOT ANGINA CICI

Nguna ke Ekarikon: Kisitiya **EKITAABO ANGIKASYOMAK.**

- Ikatakinit iyong edio alorotin alu a? Anu apotu kitiyakin? Anu nyepona kitiyakin?
- Nyaanu ngakigireta ke Ebaibul ngadi nguna ikilosu iwon akisitiya akitatatamia anguna ka apolou angina ka akijaanakin?
- Nyaalu ngirotin ngidi ngulu isitiyae iyong anguna ka akiteyenunia ka akitalakaria ngitunga? Nyaanu ngatameta ngace nguna ipedori iyong akikatakin?
- Alipite ipedoria iyong akiwuakina alelyanu ngina alalan? Nyaalu ngirotin ngulu ipedoria iyong akitoboboo alelyanu?

KINYAKUTU NU

Nguna ke Ekarikon: Inaki ngikasyomak apaki ngina itemokino anguna ka abongokinio ngakingiseta nu ka akinyakun.

ETIC ANATUKOT ANGINA ALALAN

Aringa iwon ikiyanyuni ngirotin ngulukanikaarei ngulu isimukekinito ngitunga ayakaun tooma nakijaanakin, akiwuakin neni erokoriata ngitunga nguna kitiya, anyarare ngitunga kitiyata, akiteyenun, akitiya kaapei, ngatameta nguna ka akitopoloorit ka alelyanu..

Nguna ke Ekarikon: Kingitak ngitunga daadang potu ngaren ka kiwuak emacar ngaren ngiboro ngiuni angulu enirito ikes.

- Apotu ngitunga daadang toseut epeirot bon a? *Egelegelya ikes nyikwaan.*
- Kisileerek ebe nyikwaanakin ngitunga anakiburanakineta kec, angun, alokanisae yok ani ikiyee iwon nguna kitiya emaikina iwon oyeutu anguna enirito ngitunga daadang anacamakin.
- Eyai adio ngina abu toriam nguna alalak akilo a? Anguna ainyo itamakinito iyong atemar abu ngin toriam nguna alalak? Eyakasi ngirotin ngulu isitiyaa iyong ngirotin lu anguna ka akisimukekinia ngitunga alokanisa kus a?

Ekanisa ngolo ijaanakini

Ani kikicamit iwon ngikanisae yok topolout anakiyar angina ka akitiya ngiticisio ngulu ka amina anginapaki (mere anapaki kaapei bon) iitana iwon mono angun ekingaren elipakinito ekanisa yok. Iitana mono iwon angun akitiya ka akirworu ka akinumunum nguna angiticisio angulu ka amina anginapaki. Kiirasi nguna ke ekanisa angolo abu kitiya ka agogong akiwuakin ngiticisio ngulu ka amina kituruwo ngirotin ngulu ka akiyar anguna angatuketa kec.

Abu ePasitait Yakobo toyakaun iwadio ebi ketakanu akilounet. Ayeni inges atemar eitanit ngitunga ngulu ijaanakinete alokanisa, nai pa ayeni inges epite edio? Abu ekone inaki inges enamba ngolo ka asimu a ePasitait Moses ka tolimok inges ebe tonyara ePasitait Moses ka ani kelunyar ekiyan ngolo auruwana aponi tolimokinae inges ebe eitanit inges adukun eyakaune ngolo ka akijaanakin alokanisa keng. Abu ePasitait Yakobo tolim ebe emamukatar inges ngaditameta nguna ka ayenut ebe nyo eyakae ka akijaanakin 'Nyikuriana,' tobongok ePasitait Moses, 'Ayong dang pa ayeni tari ngina alunyarator ngikaru ngidi ngulu alunyar. Bua apeikolongit nakijaanakin kosi ido eketoodikini ayong iyong nguna abala ayong.'

Abu ePasitait Moses Kisiriam ePasitait Yakobo alopuke ke ekanisa. Abu etau keng kilajaar ka tolakar eanyuni ebe etakani ePasitait Moses ecamit akitalakar inges akilo akitoodikin ekanisa keng ngolo apolon.

Ani irimorete ikes alotooma ekanisa abu ePastait Yakobo kingolek akaritas ngina apolon. Egiritae ebe 'Toyakaunos nakolongit ngina ka akijaanakin.' Kwap akigiret eyai engaet '...ka ikwa iyes ngikaitotoi ka ngakaitotoi, nyikiwuup akitiya nguna ajokak. – 2 Ngitesalonikae 3:13.' Alokwap nu, ewuakinitae angololap ngakigireta ngarwa 3 alodiyete keng. Elain ngolo ke ekingaren arae enamba ngolo angiticisio ka amina, ngina aponi kitiyae elap ngolo ke epei. Elain ngolo angiarei ngolo angitunga angulu aponi kingarakinae ka elain ngolo ke enamba angolo anguini ngolo ke enamba angitunga angulu apotu inakinos anakingarakin.

'Nyo en?' Kingit ePasitait Yakobo.

'Ikiyakar isua akolongit apei angololap anguna ka akijaanakinia,' Abu epastiat Moses kisileerek. 'Alorwa angulu ikatakinitae isua ariamun ngitunga ngulu alalak ngulu epedorete alomar nakijaanakin alorot ke edio angolo epedor. Anyaraenene ayong ngitunga akimakin eseei anapaki angina alimonokinia ayong ka anyaraun unuyete ngitunga nguluce ngulu eya lokanisa ngulu alorwa kec angulu iryamanakinotor ikes iyaanete. Ijaanakinete ngidi alokanisa anakingaranakin alomanikor ka akiwos erangi nakais. Ijaanakinete nguluce anatukot anasubananakin akai kori akilot ayakaun nakolongit ngina itolosere ngabolyasia nguna angidwe. Eyakare isua ngakaritasia nguna alalak alokanisa nguna itatamunito ngitunga anguna angirwa alu ka isingarakinito ikes aanyun ebe ngiyai ngitunga ijaanakinete ka ngulu nabo ikiitanit iwon tolomut. Igirio isua angololap ngiyai ngiticisio ngulu ka amina ngulu apedoritae iwon akitiya, ngiyai ngitunga apni kingarakinae, ngiyai ngitunga apotu kitiyata. Ikatakinitae isua angololap akiyat ekimar angitunga angulu elomunete akitiya ka ainakina.'

Angina aanyunia e Pasitait Yakobo nguna aya lowaitin ke ekanisa, abu inges toanyu atemar erae kire—aya ngakaritasia nguna agelegelya narwatata nguna aya ngingaeta. Alokau arwatata ayakasi ngipicae ngulu angiticisio ka nguna apotu alotooma ngakijaanakineta nguna alalak kitiyata nguna apotu kitiyakin alorwa angulu alunyar. Aya ngipicae angitunga angulu apotu toyakaunos loticisio ngulu alalak ngulu etiyaete ngiboro ngulu egelegelya, akiduk ngakais, asubananakin ngirukudei, akiteseg ekanisa ka akitatam ngidwe. Alokidiama ngipicae ayai akigiret ngina abala ebe "Oduko ebuku ngolo ka Akuj kaapei'.

Abu ePasitait Yakobo toriam akibois eringa e Pasitiat Moses esubananakin anguna ka ageun akijaanakin. Abu ePasitait Yakobo toanyu ngitunga ngulu akoneoko imalaete nginitunganan alopuke ka ngaberu ingarakinete ngimudukanotin ka ngimojong anguna ka ariamunia akibois ka akorakin ikes ngikopoi ke ecai. Abu inges toyakaun ijaunitae alokanisa alo ka toumok erae kepedori inges akitiya idiobore ngini ikoni ngin alokanisa keng.

Ani egeunio akijaanakin apotu ngisorok togeikis edonga ka toekis ngitunga ngieten. Kedaun apaki ngina ka akijaanakin abu ePasitait Moses tonyara ngitunga ngaren tomora nguna apotu totakanut anakiyar kec. Abu aberu ngina amojongit bu ngaren ka tomora ebe, Abu ayong ocaka lokile kang ka etee tokona itatait kang elope. Amunaara akai kang ka aoe nooi ka etiyae lotatait kang erono alosukul atipei abu inges tomaisianit ka agogong. Abu tokona ekanisa ekengarak ayong anakiteteun akai kang ebibiru. Apotu ngisorok ngidi tonyarata lotatait kang aruwor epei a lotic angolo ka akitatam ikotere nyibusokinor alosukul. Alakara ayong nooi epite ngolo abunio ekanisa ekeuriaria ayong. Eketalakarit iyes daadang! Apotu ngitunga daadang kijaluwor anguna ka alimunet keng. Abu epasitait Moses tobongo ngaren ekanisa ido kingitak ngitunga ngulu apotu todukokis akai ka ngulu apotu kitatama tonyout. Ani enyounete ikes abu ekanisa daadang kitalakasi ikes ikeunito ngitoilon kec nooi. Apotu ikes kitoodiut elakara ka kiboikinos kwap atipei, abu ePastait Moses tolim akilip atipei anguna angaberu ka atukot ngina ejaanakinan itatalakarit Akuj anguna ka ainakina kec, akingarakin, akitalakar Akuj akisitiya ikes akingit Akuj torubak ingarakinit ekanisa ayaun neni keng akituruun aloticisio kec anakijaanakin. Abu ePasitait Moses angun kitatam ekanisa ebe ebunit akolongit ngina ka akijaanakin alotooma ngisabito ngiarei bon ngulu eponito. Abu inges tolimok ikes ebe iitanito ikes akuwuan daadang itiyaeta kaapei, erae kecamito ikes akiduk ebuku ngolo ka Akuj. Abu inges kitatam ikes ebe emam enerit erae ekonginait

anakuwan aitunganan, ani keya nginerin ngulu nyitiyaete, angun, nyitiyae akuwan daadang alopite angolo epedoritor. Abu nai inges kingitak daadang ngulu apotu kiimakis eseei aanyun ebe ingitakinete ikes idio torucokin ka ikes anakolongit angina ka akijaanakin.

Alopite angolo abunio akijaanakin tolot ngaren, abu ePastiat Yakobo kitojok daadang nguna abu inges kingolik ka kiira. Arae nguna ka aumokin alotunga angulu alalak alokanisa alo alomaritotor loticisio ngulu ka amina anginapaki a? Abu inges anadaunet toyenu nguna abala ePastait Moses ngina abakar inges ebe emaikina iyong todukok ayakau ngina ka akijaanakin.

EKIYAN ANATUKOT ANGINA CICI

Nguna ke Ekarikon: Kisitiya **EKITAABO ANGIKASIOMAK.**

- Alipite itoodiunitere ngirotin ngulukanikaarei aloemut alo?
- Nyaanu ngatameta ngace nguna ipedori iyong akisisaun nguna acepaki epedorete akitiya ejok alokanisae kus?

Agolokinet

Ebala alotooma Ngiepeson 4: 'Epolouni akuwan daadang ...edukun anamina alopite angolo itiyaa etic keng.' Ikipolouni iwon alopite angolo ikiinakinitere apaki ngina kisitiyaet ngainakineta yok! Ikicamit akitumunikin ekanisa daadang tolomasi nakijaanakin

AOMOOM KAATI

Toripik nabo ngirotin ngulukanikaarei ngulu ka akitumunikin nguluce akijaanakin ka angatameta nguna etolomun anatukot. Nyaalu ngirotting ngiuni ngulu icamit iyong akiwuakin lotic elap lo anguna ka ariamunia ngitunga alokanisa kon alomar nakijaanakin?

Nguna ke Ekarikon: Kirikak anakiyaa apaki anguna ka akilipakin ngikanisae kec ka anguna kec make.